Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Январиймнай 1921 оной 21-нээ гарана | № 283 (17706) | 1987 оной декабриин 10, четверг | Сэн 3 мүн.

СССР—США: ДЭЛХЭЙН АРАДУУДАЙ НАЙДАЛЫЕ ХАРЮУЛХА

Сагаан байшангай дэргэдэ болоhон угтамжын баяр ёhолол

ВАШИНГТОН. (ТАСС). М. С. Горбачевые угталгын баяр ёсолой эхилхын урда тэй ойрхан конгрессэй байрлалдахи Капитолийн гүбэзе, Президентын байшангые холбоо Американ ниислэл хотын аэродамжада—Пенсильваниядахи Сагаан байшангай хэрилсаанай американецууд декабриин 8-да олоороо сугларhан Гансал Вашингтондо ажалаарин ороной бүсэд хүн ородуудта ажаhуугшад энэ хотодо байна.

Сагаан байшангые тойруулан Советскэ Союзай болон Америкэй Холбоото Штадуудай гимнууд hур жабхалантайгаар зэдэлнэ.

21 дахин буудалгаар артиллериин салют угтэжэ, ниислэл хото дээгүүр холо саагуур суурьятана, Хүндэлэлэй харуулай оркестр баярай жагсаалаар трибуныйн үрдүүр үнгэрнэ.

М. С. Горбачевто хандажа, Р. Рейган амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Бүхэли түхэлэй американ болон совет ядерна буу зэбсэгүүдээ дэлхэйе сүлөөлхэ арга олгоhон түүхэтэ хэлсээндэ гар табижа, мүнөөдэр асари ехэ алхам хэхэ байнабди гэжэ тэрэ хэлээ. Манай стратегическэ ядерна зэбсэгүүдые хахад хубяарнь хороохо ондоо хэлсээ баталха талаар саашадаа хэдэн удэрэй туршада амжалта туйлаха аабзабди гэжэ найданаб.

Буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалнууд бэшэ, харин американ арад болон тэрэнэй правительствын зүрхэ сэдьхэлдээ тон дүтэ абажа ябадаг хүнэй эрхэнүүд тухай асуудалнууд болохоёо байгаа уулзалга дээрэ зубшэн хэлсэгдэхэ юм гэжэ Р. Рейган саашадаа тэмдэглэбэ. Энэ хадаа хүнэй зүрхэ сэдьхэлые гүнзэгыгөөр хүдэлгэжэ, байдгаг политическэ ябадалай гүнзэгы ехэ асуудалнууд болоно.

Нютаг нютагуудай хёмороо зүришэлдөөнүүдые үнэн сэхэ руунь зубшэн хэлсэхэ байхабди гэжэ этигэн найдахые хүсэнэб. Амгалан тайбан байдал hэргээжэ, арадуудай эрхэнүүдые, сүлөөнүүдые баталхын тула эдэ хёмороо зүришэлдөөнүүдтэ хабаадагаг таланууд иимэ: хангалтагүй хэрэгые гуримшуулан hайжаруулха тухай үгэеэ ойлголсохо ёhотой. Эдэ хёмороо зүришэлдөөнүүд хадаа аяар хольын түймэр болоно гэжэ тоолохо ёhогүйбди. Багаханшье дүлэн hүжэрэн дэбэржэ, ехэ түймэр болоод, манай хоёр ороной хоорондохи харилсаанай бүтэмжэтэй hайн хүгжэлтые бууруу hүргэхэдөө магадгүйл.

Манай хоёр ороной эрхэтэдэй хоорондохи харилсаа холдоосе үргэдэхэ аргануудые бэдэржэ олохые мүн лэ хүсэхэ байнаб. Совет болон американ арадуд иэгэ нэгэн туhайдаа бүри ехэ юумэ мэдэжэ шадаха, мэдэхэшье ёhотой.

Ондо ондоо hанал бодолтойшье hаа, хүнүүд нэгэ нэгээ хүндэлхэ, эбтэй эетэйгээр ажаhууха аргатай гэжэ американецууд тоолоно. Манай уулзалгануудай үедэ минии хүтэлбэри болгохо бодомжо, демократическэ бодомжо нимэл байна.

* * *

М. С. Горбачев үгэ хэлэбэ.

Үнэн сэхээр, хамтаараа ажаллажа, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгын hанал бодолые зүб харгыда оруулха үндэр ехэ уялгые түүхэ манай ороной удай правительствануудта даалгаба гэжэ тэрэ хэлээ. Хүйтэн дайнhаа hабаршатай айха hүрдэхэ ябадалые хёмороо зүришэлдөөнүүдтэ хүргэhэн hанал бодолые гү, али хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ дэбжэлтые сахихын аша туhада үнэн сэхэ ябуулга хэхые уряалhан гүнзэгы ухаан бодолые шэлэhэнhээмнай бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи хүгжэлтадэ ехэ юумэн дулдыдаха байна.

Дундуур болон дүтын зайда хэрэглэгдэхэ совет ба американ ядерна ракетэнүүдые усадхаха туhай хэлсээндэ мүнөөдэр гар табихаяа байhан ушарнай түүхын эрид эрьелтын шатануудта манай гүрэнүүдэй үндэр ехэ харюусалга бэе дээрээ даажа абахыемнай баадхана гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглээ.

Энэ хадаа дэлхэй дээрэ ядерна зэбсэг усадхан үгы хэхэ замда түрүүшын алхам болохо эзргэтэй. Тезд энэмнай ерээдүй тээшэ, манай арадуудай, бүхы оронуудай арадуудай хүсэжэ байhан ерээдүй тээшэ агууехэ алхам болоно.

Стратегическэ тогтууритай байдал бата бэхеэр хангажа, стратегическэ добтолхы буу зэбсэгүүдые хахад хубяарнь хороохо туhай үгэеэ ойлголсожо, эллэхэтэ зорилгоёо дары түргөөр шиндхэхэ хараа бодолгойгоор Вашингтон ерэбэб гэжэ М. С. Горбачев мэдүүлээ.

Совет-американ харилсаанай бүсадшье асуудалнуудаар үнэн зүрхэнэй, бүтэмжэтэй hайн хөөрлөөнүүдые мүн лэ хэхэ аабзабди гэжэ тоолоноби гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

СССР-эй мүнөөнэй гадаадын политика совет обществые хубилган шэнэдхэлгэтэй нягта холбоотой юм. Демократиие улам үргэнөөр хүгжөөлгэ, олониитэдэ мэдээсэжэ, дуулгажа байлга хадаа эдэ бүхы хубилалтануудые амжалтатайгаар бэелүүлгын шиидхэхы үндэhэ hуури болоно. Эдэ бүгэдэ биднэй хараалhан шугамай тэхэрюулэгдэшэгүй байлгые, урагшаа батаар дабшалгые лаб хангаха эрхэ нүхэсэл мүн. Иимэ үргэн ехэ хэмжээнэй түсэбүүдые табихадаа, совет хүнүүд бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал сахин хамгаалхые зүрхэ сэдьхэлээрээ хүсэнэ.

Бүсад арадуудтай хамта харислаа холбоо тогтоожо, СССР болон США хамта ажалаа ябуулхадаа, гансал фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ союзнигууд бэшэ, харин ядерна дайнай аюулhаа бүмбэрсэг дэлхэйе зайсуулжа, аюулгүй, эрхэ сүлөөтэй байдал хүн түрэлтэндэ нээhэн гүрэнүүд боложо, үнгэржэ байhан XX зуун жэлэй түүхэдэ бодото hуурияа эзэлхэ аабза гэжэ этигэн найдажа байhанаа М. С. Горбачев мэдүүлбэ. Эб найрамдалда дуратай агууехэ гүрэндэ хабаатай энэрхы hайхан сэдьхэлэй, үндэр ехэ харюусалгын харгы замаар совет арад дабшахаар бэлэн лэ.

* * *

Р. Рейганэй, М. С. Горбачевой хэлэhэн үгэнүүд ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, альга ташалгаар үгтагдаа.

Хоёр гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд Сагаан байшан тээшэ шэглэн ошобо.

ДУНДУУР БА ДҮТЫН ЗАЙДА ХЭРЭГЛЭГДЭДЭГ РАКЕТЭНҮҮД ТУШАА ХЭЛСЭЭНДЭ ГАР ТАБИЛГА

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Дундуур ба дүтын зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүдые—хоёр түхэлэй ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые усадхаха туhай советамериканд договорто декабриин 8-да Сагаан байшанда гар табилгын баяр ёhололой эхилhэн туhай фанфарануудай абяанууд мэдээсэбэ.

...Нютагай сагаар 13 час 30 минута, СССР-эй болон США-гай бишыхан тугхануудтай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин hуужа ябаhан автомашина баруун-урда үүдээр ороод, дипломатическа подъезддэ хүрэжэ ерэнэ.

Сагаан байшангай үүдэндэ Президент Р. Рейган М. С. Горбачевые угтана. Тэдэ хоёр Улаан гостиныйн Зүүнэй зал тээшэ шэглэнэ.

Р. Рейган микрофондо ошожо, үгэ хэлэбэ.

Тэсэбэритэй байха гээшэ хайшан гэжэ ашаяа харюулнаб гэжэ энэ баяр ёhолол, мүн мүнөө гар табижа байhан договор hайн жэшээ болохо байна. Тус хэлсээн урдахи договорнуудhаа илгаатай. Бии байгаа дүримүүдые миил хүсэндэнь хүргэхэ гэхэ гү, али буу зэбсэгүүдые бүтээлгын шэнээр дэбэргээ бэшэ. Түүхэдэ түрүүшынхээ тэрээн соо «буу зэбсэгүүдые хороолго» гэhэн найруулгын орондо «буу зэбсэгүүдые хинаха» гэhэн найруулга хэрэглэгдээ гээшэ.

Манай оронуудай хоорондо арюун зүб ябадал туhай ойлгомжонуудта горитой ба үндэhэ табижа үгэhэн илгаануud бии байhан зандаа. Гэбэшье бултадаа нэгэ шэглэлээр ороддоходоо, юу туйлажа болохоб гэжэ энэ тон шухала асуудал дээрэhээ харанабди.

Энэ договорой удха шанар тоо баримтата ойлгомжонуудhаа hураггүй ехэ, гэжэ Президент үгээ үргэлжэлүүлбэ. «Этигэбэшье, шалгадаг бай» гэhэн ородой хуушанай сэсэн онымhон үгэ бидэ мэдэхэбди. Господин, Генеральна секретарь, Та тэрэнние мэдэхэ бэзэт гэжэ этигэнэб.

М. С. Горбачев:

Энэ онымhон үгые уулзалга бүхэндэ дабтадагбди. (Энеэдэн, альга ташалган).

Р. Рейган:

Тэрэ намда hайшаагдадаг.

Гансал хэлсээ баталхын тэдысэ энэ түүхэтэ документдэ гар табигдаа бэшэ, харин хүдэлмэрийн харилсаанай эхи табиха гэжэ бидэ найдаха байнабди. Ядерна стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүд, Европодохи юрын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тэнсүүри, манай түрүүлэй ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые усадхаха туhай советамериканд договорто декабриин 8-да Сагаан байшанда гар табилгын баяр ёhололой эхилhэн туhай фанфарануудай абяанууд мэдээсэбэ.

...Нютагай сагаар 13 час 30 минута, СССР-эй болон США-гай бишыхан тугхануудтай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин hуужа ябаhан автомашина баруун-урда үүдээр ороод, дипломатическа подъезддэ хүрэжэ ерэнэ.

Сагаан байшангай үүдэндэ Президент Р. Рейган М. С. Горбачевые угтана. Тэдэ хоёр Улаан гостиныйн Зүүнэй зал тээшэ шэглэнэ.

Р. Рейган микрофондо ошожо, үгэ хэлэбэ.

Тэсэбэритэй байха гээшэ хайшан гэжэ ашаяа харюулнаб гэжэ энэ баяр ёhолол, мүн мүнөө гар табижа байhан договор hайн жэшээ болохо байна. Тус хэлсээн урдахи договорнуудhаа илгаатай. Бии байгаа дүримүүдые миил хүсэндэнь хүргэхэ гэхэ гү, али буу зэбсэгүүдые бүтээлгын шэнээр дэбэргээ бэшэ. Түүхэдэ түрүүшынхээ тэрээн соо «буу зэбсэгүүдые хороолго» гэhэн найруулгын орондо «буу зэбсэгүүдые хинаха» гэhэн найруулга хэрэглэгдээ гээшэ.

Манай оронуудай хоорондо арюун зүб ябадал туhай ойлгомжонуудта горитой ба үндэhэ табижа үгэhэн илгаануud бии байhан зандаа. Гэбэшье бултадаа нэгэ шэглэлээр ороддоходоо, юу туйлажа болохоб гэжэ энэ тон шухала асуудал дээрэhээ харанабди.

Энэ договорой удха шанар тоо баримтата ойлгомжонуудhаа hураггүй ехэ, гэжэ Президент үгээ үргэлжэлүүлбэ. «Этигэбэшье, шалгадаг бай» гэhэн ородой хуушанай сэсэн онымhон үгэ бидэ мэдэхэбди. Господин, Генеральна секретарь, Та тэрэнние мэдэхэ бэзэт гэжэ этигэнэб.

М. С. Горбачев:

Энэ онымhон үгые уулзалга бүхэндэ дабтадагбди. (Энеэдэн, альга ташалган).

Р. Рейган:

Тэрэ намда hайшаагдадаг.

Гансал хэлсээ баталхын тэдысэ энэ түүхэтэ документдэ гар табигдаа бэшэ, харин хүдэлмэрийн харилсаанай эхи табиха гэжэ бидэ найдаха байнабди. Ядерна стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүд, Европодохи юрын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тэнсүүри, манай түрүүлэй ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые усадхаха туhай договорто тэдэнэр гар табина. Энэнь болбол hайн hайхан дура хүсэлэй, политическэ шэнэ бодомжын; нүгөөдэ талаhаа дэмжэгдэhэн документ болоно. Энэнь СССР-тэшье, США-дашье мүн бүхы түби дэлхэй дээрэхи улаасхоорондын байдалые hайжаруулхадашье адли шухала юм.

Хэлсээндэ гар табиhанай hүүлээр Сагаан байшангай гонзод гэhэн залда М. С Горбачев Р. Рейган хоёр хөөрэлдөө.

ТИГЭЛ БОЛОН ҮГЭЭЭ ОЙЛГОЛСОЛГО БЭХИЖҮҮЛХЭ

— Уран зохёолшо, Социалис Ажалай Герой Чингиз АЙТМАТОВ:

— Шэнэ бодомжо хадаа манай түе сагай бодото шэнжые тодорхойлhон өөрсэ шухаг зүйл мүн. Тэрэ түүхын шэнэ шатада бодото байдалые гүнзэгыгөөр ойлгожо абаха арга олгоhон зүйл болоно гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Шэнэ бодомжын бүрилдэн хүгжөөгдэхэдэ, мүнөөнэй оршон байдалда ниитэ хүн түрэлтэнэй уг зорилгонуудые бэелүүлхэ арга олгохо байhаниинь эли.

Мүнөөнэй обществын таhаршагүй холбоотой, бата нэгэдэлтэй байлгын энэ генеральна тезисые ехэ ба бага оронуудай, ехэ болон бага арадуудай дайнай hүүлээрхи айхабтар орёо бүхы түүхэ гаталан дабаха ушартай болоо. Энэ ушар, эллэ туяагаа түби дэлхэйдэ сасажа байдаг нарандал адли, хэмжээлэшэгүй үнэтэй сэнтэй байна. Имагтал энэ шэнэ бодомжын тезис совет эб найрамдалта политикын мүнөөнэй хараа шугамай үндэhэ hуурида табигдана. М. С. Горбачевой албанай хэрэгээр Америкын Холбоото Штадуудта ошоод байhан эдэ удэрнүүдтэ энээн тухай хэлхые хүсэнэб. Энэ хадаа шэнэ бодомжын теори болон бодото ажал ябуулга, мүнөө үеын айхабтар үргэн ехэ хэмжээнэй асуудалнуудта, түүхэтэ шэнэ ёhоор хандалгын үрэ дүн болоно гэжэ тоолохо эргэтэйбди. Тиихэдээ дэлхэйн арадуудай, оронуудай, политическэ байгуулалтануудай хоорондоо таhаршагүй холбоотой, бата нэгэдэлтэй байhые хараада абаха шухала.

Московско областиин прокуратурын хуулинин наhа гүйсоогүйшүүл тухай хуули гүйсэдхэн бэелүүлхын хойноhоо хинадаг прокурор Л. АРХИПКИНА:

— Ядерна зэбсэг болон хүн хамтадаа туби дэлхэй дээрэ амидаржа шадахагүй. Энэ буу зэбсэг усадхагдаха гү, али хүн үндэhөөрөө үгы хэгдэхэ ёhотой. Ушарынь гэхэдэ, ядерна дайн оло дахин hүжэрөөн дэбэргээгдэхэгүй байна. Имагтал тэрэ эхилбэл, бүхы юумэндэ үхэлэй аюул тоёолдуулагдаха бшуу. Манайшье үхибүүд иимэ сагаалсануудай тоодо ороно. Намда, хоёр үхибүүнэй эхэдэ, энээн туhай бодомжолхо гээшэ гашуудалтай байна.

Эгээл тиимэhээ би, бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы үнэн сэхэ хүнүүдтэл адли, М. С. Горбачевой США-гай Президенттэй эхилhэн хөөрэлдөөнүүдэй hайн үрэ дүнгүүдые үгэхэ байhыень тэсэжэ ядан хүлеэнэб. Амгалан тайбан байдал — манай ерээдүй мүн, эб найрамдал — энэ хадаа этигэл найдал мүн. Ви этигэл найдамтайгаар ерээдүй тээшээ харанаб. Юуб гэхэдэ, мүнөө манай орон дотор эхэнэрнүүдтэ хэзээ хэзээнэйхиhээ ехэ арга боломжонууд иэгэдэнхэй. Эхэнэр хүн гал гуламтаяа сахигша, гэр бүлынгөө эзэн байхатаяа хамта ниитын ба соёлой ажабайдалда тэрэнэй эдэбхитэйгээр хабаадахын тула гүрэн түрэмнай туйлай ехэ анхарал ороддолго хандуулдаг. Албан тушаалаараа би хуули ёhо эбдэhэн үхибүүдтэй уулзажа, тэдэнэй хуби заяае шиидхэхэ ушартай болодогби. Эдэмнай гол түлэб hалаhан hандарhан бүлын үхибүүд, амиды мэндэ ябаhан түрэлхидтэй аад, үнэшэрhэн үхибүүд байдаг гээшэ. Иимэ үхибүүдэй ажабайдалые hайжаруулхын тула манай общество аргатай бүхы юумэ хэдэг.

Иимэрхүү асуудалнууд США-гай эхэнэрнүүдэй, бүхы дэлхэйн эхэнэрнүүдэй зүрхэ сэдьхэлыень хүдэлгэхэ, hанаасень зобоохо байха гэжэ hананаб. Юуб гэбэл, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгада hомологдодог айхабтар ехэ мүнгэ зөөрие амгалан тайбан зорилготойгоор үхибүүдэй ажабайдалые hайжаруулхын түлөө хэрэглэжэ болоно. Ерээдүйн үеэнэй ажабайдалые хамгаалхын тула мүнөө бидэнэртэ ехэ арга боломжонууд байгуулагданхай.

Украинын ССР-эй гүрэнэй П. Вирскийн нэрэмжэтэ хатарай академическэ ансамблиин уран hайханай талаар хүтэлбэрилэгшэ Мирослав ВАНТУХ:

— Агууехэ хоёр гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга хүн түрэлтэнэй гэрэлтэ hайхан ерээдүйе хангаха арга олгохо байна гэжэ бодомжолдоггүй хүн манай орондо олдохогүй байха. hайн hайхан hанаатай бүхы хүнүүд буу зэбсэг бүтээн гаргалгые болоулха хүсэлэнтэй байhанаа мэдүүлнэ.

Эб найрамдалай, хани хүршэ ёhоной харилсаанай түлөө тэмсэлдэ хани барисаанай хэлэн дээрэ хөөрэлдэдэг искусствын горитой hуури ээлдэг байhандань бидэ, соёлой уран бэлигтэн, үшөө дахин этигэн найдабабди. Манай ансамблиин артистнууд гастролёор США ошоhон тухайгаа ходо ходо дурсан hанадаг гээшэ. Арадуудай хоорондохи үгээ ойлголсолые бэхижүүлгэдэ ехэ хубитаяа оруулhанайнгаа түлөө Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаhан манай коллективые тиихэдэ США-гай олохон хото городуудай хүн зон халуунаар угтаа hэн. Вашингтоной алба хаагшад, Калифорниин университедэй студентнэр, Сан-Францискын уhан замшад, Голливудай актернууд ансамбльда альга ташаа бэлэй. Американецуудтай уулзахадаа, соёлойнгоо харилсаануудые хүгжөөхэ, холбоо барисаа тогтоохо талаар арадуудай ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байhан тухай хөөрэлдэбэбди. Тиихэдэ манай концертнүүдые таhалдуулхые хүсэнэн хархис хүсэнүүдшье дайралдаа hэн.

Хоёр ороной дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын урда тээхэнэ ядерна зэбсэг хуряалгые бүруушааха hэдэлгэ гэргагшадай олдоhониинь халагламаар. Ухаан бодолой илан мандажа, этигэл найдалай үрэhэ тариха байhандань этигэн найданабди. Иимэ этигэл найдалтайгаар США-да шэнэ гастрольдо ошохоёо бэлдэжэ байнабди.

(ТАСС).

АМГАЛАН БАЙДАЛ — ОЛОНОЙ ХҮСЭЛ ЭРМЭЛЗЭЛ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой албанай хэрэгээр Вашингтон ошожо, США-гай Президент Р. Рейгантэй хэлhэн уулзалганууд, хоорэлдоонүүд, түсхай хөөрэлдөөнэй түрүүшын үдэр дүндуур болон дүтын зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүд туhай хэлсээндэ тэдэнэй гараа табиhан ушар бүхы дэлхэйн хүн түрэлтэнэй, тэрэ тоодо манай ороной политическэ ба ниитын ажал ябуулагшадай, юрын хүнүүдэй анхарал татажа, hонирхол үүсхэжэ байна.

МОСКВА. (ТАСС). Наранай системэ шэнжэлхэ талаар совет-американ хүдэлмэриин хамтын бүлэгэй зүблөөн декабриин 7-до ниислэл хотодомнай нээгдээ. Амгалан зорилгоор замбуулинай дайдые шэнжэлэн хэрэглэхэ талаар харилсаа холбоон туhай СССР-эй болон США-гай хоорондохи хэлсээнэй ёhоор тэрэ үнгэргэгдэнэ.

СССР-эй Науканууудай академиин «Интеркосмос» советэй, зальбархаяа хэзээдэшье болидоггүй hэмди. Манай түби дэлхэйн бүхы хубинуудта ажаhууха саг ерэг лэ гээд бидэнэр хүсэнэбди.

Маниие ороидоо мэдэхэгүй зон Америкэ хадаа гансал материальна баялигуудаар hонирходог ороп юм гэжэ тоолодог. Гэбэшье бодото Америкэ мяхаар, hүөөр болон элдэб янзын бүсад товарнуудаар дүүргэгдэhэн худалдаа наймаанай түбүүд; олон машинаар дүүргэгдэhэн улам түргөөр ябахые идхадаг автостраданууд бэшэ юм. Үгы, бодото Америкэ хадаа этигэл найдалай болон гэр бүлын сроп юм. Эдэ бүгэдые гэршэлhэн юумые манай сүмэнүүд, синагоганууд болон мечетьнүүд соо, манай гэрнүүд болон пургуулинууд соо олохот. Манай агууехэ уран зохёолшын хэлэhэнэй ёлоор, Америкэ хадаа зүрхэнэй, бүгэдэ хүн түрэлтэнэй зүрхэнэй эрмэлзэл мүн. Гэр бүлэнүүдэй сүлөө байдалай болон аюулгүин оршон байдалда ажаhуу лэ гэжэ эрмэлзэлэн бүхы хүнүүдэй hанал бодолой бэелэмээр эб найрамдалые бидэнэр хүсэнэбди. Тиимэhээ манай хоёр ороной hанал бодолой хүнүүдэй эрэлхэг зоригтой болон тэсэбэритэй байгаа hаань, иимэ эб найрамдал хангажа шадахабди гэжэ би этигэнэб.

Өөрынгөө Эсэгэ ороной зондо, Советскэ Союзай эрхэтэдтэ би ханданаб, американ арадта би ханданаб гэжэ М. С. Горбачев хэлээ.

Ядерна зэбсэгэй бүхэли хоёр класс нарин нягта хиналта доро түүхэдэ түрүүшынхиеэ усадхахые хараалhан хэлсээндэ Президент Рейган бидэ хоёр мүнөө hаяхан гараа табибабди.

Дунда болон дүтын зайда буудадаг совет болон американ ракетэнүүдые сүм усадхаха туhай хэлсээн — би батаар этигэн найданаб — дайнгүй дэлхэйдэ зоной эрмэлзэлгын уг бэшэгтэ түүхэтэ хэрэг болохо.

Мүнөө, ехэл голхормоор, ядерна аюул үшөөл үлэнхэй. Тэрэ горитой зандаа. Гэбэшье өөрыгөө усадхалгын аюулhаа хүн түрэлтэнэй сүлөөржэ шадаха байhандань бидэнэр этигэнэбди.

Хүн түрэлтэнэй амиды үлэхэ гү, али үгы байhан тухайнь асуудал табиhан мүнөө бии байгаа аюулай гүн удхые дэлхэй дээрэ улам тодоор ойлгомүн Аэронавтикын болон замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар США-гай национальна агентствын түлөөлэгшэд, мэдээжэ совет ба американ эрдэмтэд делегацинуудай бүридэлдэ оролсоно. НАСА-гай директорэй орлогшо С. Келлер США-гай делегациие толгойлно.

«Наранай системын түбинүүдые ,тобшолон хэлэбэл, Маус болон Үүрэй солбон, замбуулинай тооно, солир шулуу ба hарын шорой шэнжэлхэ талаар абаhан мэдээнүүдые халаа абалсаха, эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэри таарал д у у л х а асуудалнуудые зубшэн хэлсэхэ байнабди,— гэжэ совет делегациие хүтэлбэрилэгшэ СССР-эй АН-ай гэшүүн-корреспондент В. Барсуков хэлэнэ.— Хоёр талын бэелүүлдэг хамтын проектнүүдтэ хоёр ороной мэргэжэлтэд хабаадаха гээд байгша оной апрель hарада гар табигдаhан хэлсээгээр хараалагданхай. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев США-гай Президент Р. Рейган хоёрой уулзаха үедэ энэ зүблөөнэй болоно байhаниинь ехэ удхатай. Амгалан зорилгоор замбуулинай дайдые шэнжэлэн хэрэглэхэ талаар хоёр ороной хоорондохи харилсаа холбоое саашадань хүгжөөхэ арга боломжонууд бии гээшэ».

ЗАМБУУЛИНhАА МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). Юрий Романенко болон Александр Александров космонавтикын түүхэдэ эгээл удаан саг соо үргэлжэлхэ жолоодогдодог ниидэлгын программа бэелүүлжэ байhаар. Экипажай командир «Мир» гэжэ замбуулинай комплекс дээрэ арбан нэгэдэхи hараяа хүдэлжэ захалба.

Декабриин 8-най программын үндэhөөр «Рентген» гэжэ замбуулинай обсерваториие, «Мария» гэжэ аппаратурые хэрэглэлэгтэй астрофизическэ туршалганууд, телевизионно хэлхээ холбоокой түхеэрэлгэтэй hэргылэмжын хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхээр, медицинскэ шэнжэлгэнүүд хэгдэхээр хараалагдана.

Космонавтнууд велоэргометрээр, «гүйжэ ябадаг харгы» гэжэ физическэ упражненинүүдээр хэшээлнүүдые үнгэргэхэ байна.

Космонавтнууд Юрий Романенко болон Александр Александровой бэенүүд hайн.

КПСС-эй XXVII съездын шийдвэринүүдэй бэлэдлэгэй түлөө

Колхоз, совхозуудые ажахын гүйсэд тоосоондо оруулха, өөһэдынгөө мүнгэ зөөреэр өөһэдыгөө хангадаг болгохо тухай һанамжанууд.

ШЭНЭ ГУРИМДА ОРОХЫН УРДА

Мүнөө худэлжэ байһан хүнүүдтэ бэлиг шадабарияа, хүсэл эрмэлээлээ, дүрэшэл, мэргэжэлээ үйлэдбэридэ ашаг үрэ охэтэйгээр хэрэглэхэ арга олгохо, эдэбхиинь бадаруулха гэшэ ажахые экономическа онол аргаар эрхилэлгын гол шэнжэнь болоно. Энэсэнһээ урагша дээрэһээ зонхилон хүтэлбэрилхэ ёһо гуримай дэлгэрһэн үедэ хүнүүдэй эдэбхи үүсхэл доошоо дарагдадаг, тэдэнэр охэнхидээ дээрэһээ захиралта, заабари хүлеэгээд лэ байдаг болошоһон һааб даа. Энэнь үйлэдбэриин ашаг үрые, илангаяа ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгые нилээд гэдэргэ татадаг байһаниинь элитэ. Эгээл эндэ хамтын, гэр бүлын подряд, ажахын тоосоое үргэнөөр хэрэглэжэ, тэрэнэй үндэһөөр колхоз, совхозуудые абаһан ашаг олзоороо ажахынгаа гаргашье харюулха, өөһэдынгөө олоһон мүнгэ зөөреэр өөһэдыгөө хангаха гуримда оруулха арга олгодохо байна.

Орон соомнай ажахын тоосоое үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ худэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа эхилэнхэй. Энэмнай агропромышленна үйлэдбэриие бүхыдэнь хубилган шэнэдхэхэ хэрэгтэ шиидхэхы шатань болоно.

Гэхэтэй хамта колхоз, совхозуудые, предприятинуудые ажахын тоосоондо оруулха, өөһэдынгөө мүнгэ зөөреэр өөһэдыгөө хангадаг болгохо гэшэ юрын хэрэг бэшэ.

ЮУНҺЭЭ ЭХИЛХЭ ХЭРЭГТЭЙБ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой шиидхэбриин ёһоор 1988 оной январиин 1-һээ ажахынуудые энэ гуримда оруулха зорилгын табигдаад байхада үлэһэн саг соо тэрээндэ бэлэдхэлэй айхабтар ехэ худэлмэри хэгдэхэ болоно.

Манай республикада шэнэ жэлэй эхиннээ хойшо даб дээрэ 19 ажахы энэ гуримда оруулагдахаар хараалагданхай.

Түбхын түрүүн ажахынуудай һалбари, үйлэдбэриин подразделени бүхэндэ ажахын гүйсэд тоосоотой подряд нэбтэрүүлхэ, тэдэнэй ажалай түлөөһые оруулһан олзо доходһоонь үгэдэг болохо шухала. Энээнэй урда тээ хаа хаанагүй тоо буридхэлые гуримшуулха, ямар бригада, звено, фермэдэ хэды техникэ, зөмсэг хэрэгтэйб, ямар зөөри хэрэгсэлтэйб гэжэ хүү нөринаар тоолохо болоно. Үлүү техникэ, үнэтэй сэнтэй хэрэгсэлнүүдэй бии байгаа һаань, тэдэниие ондоо тээшэнь худалдаха, хэндэшье хэрэгтүй юумые голодоһондо гаргажа хаяха байна.

Мүнөө хүрэтэр олохон ажахынуудта түлөөһөнэй, шагналгын гуримууд шэнэ ёһоор харгаагүй байһаар. Энэсэниие декабрь һарада хуу шэнээр хаража, зохёожо баталха хэрэгтэй.

Урда жэлнүүдтэ үйлэдбэриин-финансова түсэб табихадаа ажахынууд ургасын, адууһа малай ашаг шэмын доошолуулагдахаар, продукциин өөрынь үнэ сэнгэй ехэ болохоор хараалдаг байгаа. Тиимэһээ эсэстээ абаха ашаг олзоёо бага болгожо, гарзаяа дээшэлүүлжэ түсэб табихадаа, өхэл ухаатай зон гээшэбди гэжэ тэдэнэр бээ тоолодог бэлэй. Мүнөө тиимэ «ухаансар ябадалнай» оттолон хойшоо гараа. Иигэжэ түсэб табиха болоо һаа, өөһэдыгөөл шабхуурдажа, ашаг олзо абаха ергаяа хааха байна.

Ерэхэ жэлэй түсэб табихадаа колхоз, совхоз бүхэн үйлэдбэриин бүхы үрэ дүнгүүдые дээшэлүүлхэ, илангаяа эршэтэй технологи, түрүү онол аргануудые ажалдаа үргэнөөр хэрэглэжэ, таряалан, сабшалангай ургаса, адууһа малай ашаг шэмые ехэ болгохо, элдэб гаргашануудые али болохоор хэрэсохо гэжэ хараалха шухала.

Шэнэ гуримда ороходоо ехэ гаргаша хэжэ, хүндэ худэлмэриие онһожоруулха баатай болоо һаа, нэн түрүүн ажалай эмхидхэлые эрид һайжаруулха, продукци үйлэдбэрилгын гаргашые хороохо хэрэгтэ гол анхарал хандуулха ёһотой. Тиигээд ажахые эрхилхэ, ашаг олзо дээшэлүүлхэ тодорхой хэмжээнүүдые хараалжа, тэрэнээ үйлэдбэриин коллективүүдтэ зүбшэн хэлсэжэ баталха ушартай.

Колхоз, совхоз болон худөөгэй предприятинуудые ажахын гүйсэд тоосоондо оруулха, өөһэдынгөө мүнгэ зөөреэр өөһэдыгөө хангадаг болгохын тула түрүүн бүхы юумэнэй сэнгые тодорхойлхо хэрэгтэй.

Энэ талаар республикын Гүрэнэй агропром, РАПО-нуудтон ехэ худэлмэри хэхэ болоно.

Нэн түрүүн бюджөдэй түлбэриин нормативуудые тааруулха, хамтын фондын мүнгэ зөөриие хайшан гэжэ бии болгохо, тэрэниие ямар гуримаар гаргашалхаб гэжэ продукци худалдан абалгын сэнгүүдтэй холбон хараха үзэхэ болоно. Ашаг олзо багатай, гарзатай колхоз, совхозуудые ажахын гүйсэд тоосоондо, өөһэдынь мүнгэ зөөреэр өөһэдыгөө хангадаг гуримда оруулхада хэрэгтэй финансова арга зүйл байдал тогтоохо эрэгтэй. Мүн ажахынуудые РАПО-нуудай дээрэһээ зонхилон хүтэлбэрилхэ гуримые үгы болгожо, үйлэдбэриие экономическа онол аргаар хүтэлбэрилдэг болохо гээшэ гол шухала.

АЖАХЫН МЭРГЭЖЭЛТЭД ЯМАР ҮҮРГЭТЭЙБ!

Хэрбээ энээнһээ урагша худөө ажахын мэргэжэлтэд гол түлэб заабари, зүбшэл үгөөд байдаг һаа, мүнөө үйлэдбэриие эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ хүнүүд болохо байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ худөөдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд олон боложо байна гэжэ сэдьхэлээ ханангяар хөөрэлдэдэг байгаа гээшэбди. Теэд тэдэнэр үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ хэр нүлөөлнэб гэжэ хараһаяа мартадаг һэмди.

Жэшээнь, мүнөө али нэгэ ажахыда муу ссртын, шанар муутай үрэнэнэй таригдадаг, газар тарялан эрхилэлгын хангалтагүй байхадань, ахир бага ургаса абахадань, агрономой ажалые ямар гэжэ сэгнэхэ болоносбибди? Тэрээшэлэн ажахыда малай үүлтэрэй муу, ашаг шэмынь ахир бага байхада, продукциин өөрынь үнэ сэнгэй хэтэрхы ехэ болоходо, зоотехнигэй ажалые һайн гэжэ сэгнэхэ аалди?

Саашадаа хуушанай гуримаар худэлхэ сагнай һалаа. Худөө ажахын мэргэжэлтэд худэлмэриеэ, өөрынгөө ажалда хандалгые эрид хубилгаха болоно.

СССР-эй Гүрэнэй агропром СССР-эй Госплантай хамта зарим область, республикануд, колхоз, совхозуудые, АПК-гай бусад предприятинуудые ажахын гүйсэд тоосоондо оруулха, өөһэдын мүнгэ зөөреэр өөһэдыгөө хангадаг болгохо тухай правительствын тогтоолой проект бэлдэнхэй. Бүхы ажахынуудта хабаатай финансова шэнэ эрхэ байдал бии болгохо, түсэблэлгын нормативна гуримда срохо, продукци тушааха гүрэнэй захил-түсэб дүүргэһэнтэйнь тааруулан, предприятинуудые материально-техническэ талаар хангаха хэмжээнүүд тэрээн соонь хараалагданхай.

Ажахые эрхилхэ талаар хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдые һубэлгэн бэрхэ болгохо, бэеэ даагаад худэлхэ, эдэбхи үүсхэл гаргаха үргэн арга боломжо тэдээндэ олгогдохо зорилгтэй.

Орсной агропромышленна комплексые саашадань хүгжөөхэ талаар эмхидхэлэй болон экономическа шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн түсхай конференци дээрэ КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. П. Никонов элидхэл хэхэдээ, ажахые шэнэ гуримаар эрхилдэг болохын тула кадрнуудые һурган хүмүүжүүлхэ, хүнүүдые экономическа ёһоор бодомжолжо, бүхы юумээ нариналаар тоолодог болгожо һургаха хэрэгтэй гэжэ зааһан байна.

Нэн түрүүн ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэриие экономическа онол аргаар хүтэлбэрилхэ гуримые шудалха, харин ажалша зон үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл, шэнэ технологи һайн мэдэхэ ёһотой. Иигээд ерэхэдээ экономическа, агрономическа, зоотехническэ һураалсалай үүргэ айхабтар ехэ болоно.

Гэбэшье мүнөө ажахые шэнэ онол аргаар эрхилхэ зорилгын сэхэ табигдаад байхада, республикын олохон колхоз, совхозуудта гол үйлэдбэринь тон экстенсивиэ, гээгдэнги аргаар эрхилэгдэнэ, тарялан, сабшалангайнь ургаса, адууһа малайнь ашаг шэмэ бага байһаар. Материальна болон ажалай нөөсэнүүд муугаар ашаглагдана. Үлүү гаргеша ехэ хэгдэнэ, гээлтэ гарана. Гүрэнһөө мүнгэ зөөри хэзээшье үгтэнэ бээз гээд һуудаг ажахынууд бии. Продукциин нэмэлтэ түлбэриһөө, гүрэнэй дээшэлүүлэгдэһэн сэнгһээ ороһон мүнгэ зөөриешье үйлэдбэри хүгжөөхэ, экономикоёо бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулхын ёрондо, ажалай түлөөһые хэтэрхы ехэ болгожорхёод байдаг колхоз, совхозууд бии.

АШАГ ҮРЭТЭЙ ЯМАР АРГА БИИБ!

Һүүлэй жэлнүүдтэ ажахын тоосоо, чек хэрэглэжэ тоосохо гурим, хамтын, гэр бүлын, хубиин подрядууд нэбтэрүүлэгдэжэ, бүхы дээрээ эли бэдо үрэ дүнгүүд туйлагдажа эхилээ. Жэшээлхэдэ, республикын Гүрэнэй агропромой ажахынуудта энэ жэлдэ бүхыдөө 62 миллион 424 мянган түхэригэй ашаг олзо оруулагдаа гэхэ гү, али энэнь нёдондонойхиһоо 11.272 мянган түхэригөөр ехэ болоно.

Республикын худөө ажахын 6186 үйлэдбэриин подразделенинүүдэй 90,6 процентнь ажахын тоосоной ёһоор худэлнэ. Бүхы үйлэдбэриин 85,2 процентнь чек хэрэглэжэ тоосохо гуримда оруулагданхай, мүн 72,4 процентнь хамтын подрядта, 17,1 процентнь гэр бүлын подрядта оруулагданхай.

Хэдэн жэшээ дурдая. Энэ жэлдэ Мухар-Шэбэрэй районой «Заганский» колхоздо П. А. Иванов, һамгантаяа, хүбүүнтэеэ 1015 толгой нёдондоной хурьгадые подрядаар даажа абаад, нариналаар харууһалжа, эдеэлүүлжэ, зүбөөр адуулжа, нэгэшье хони гарзалуулангүй томо болгоо. Түс бүриһөөнь 5 килограмм нооһо хайшалаа, хурьган бүхэнэй шэгнүүрые жэл соо 22 килограммаар нэмэгдэн байна. Хэлсээнэйнгээ ёһоор тэдэнэр урид абаһан авансын мүнгэнэй түхэриг бүхэндэ 99 мүнгэ нэмэжэ абаа гэхэ гү, али хамта тэрэнь 6170 түхэриг болоо. Ивановтанай гэр бүлэ жэл соо 3420 түхэриг алмажа, тэрэнэйнгээ 40 процентые өөһэдтөө абаа. Хурьгадай шэгнүүрые нэмэгдэнэй центнер бүхэнэйнь өөрынь үнэ сэн түсэбэй 96 түхэригтэ байха аад, тэрэнь 57 түхэригтэ болоо юм. Абаһан нооһонойнь центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн түсэбэй ёһоор 483 түхэригтэ байха һаа, үнэндөө ороидоол 287 түхэригтэ болоо. Тиигэжэ энэ гэр бүлын хүн бүхэн жэл соо 29,8 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилээ бшуу. Харин колхоздо хүн бүхэн жэлдээ ороидоол 5654 түхэригэй продукци абана.

Байгша ондо П. А. Иванов гэр бүлөөрөө ажахытаяа подрядай шэнэ хэлсээ баталжа 1580 жэжэ түлгэнүүдые харууһалха гэжэ шиидээ.

Бэшүүрэй районой Калининай нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь А. Я. Разуваев) бүхы гэшүүдынь ажахыдаа оруулһан олзо оршынгоо эзргээр ажалай түлөөһэ абадаг болонхой. Энэ гуримда ороһонһоонь хойшо колхоздо абтаһан һүнэй центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 21 түхэриг 73 мүнгэтэ боложо, тэрэнь нёдондонойхиһоо 12 шахуу түхэригөөр хямдараа. Бүхы дээрэ һү үйлэдбэрилгын гаргаша түсэбөөр хараалагдаһанһаа 60,6 мянган түхэригөөр бага болоо. Ган гасуур болоһон энэ жэлдэшье таряан ажалайнь продукци үйлэдбэрилгын гаргаша нилээд доошолоо.

Энэ ажахыда урдань 12 хүнэй харууһалжа байһан 275 үхэрые мүнөө бригадир А. М. Белых түрүүтэй 5 хүн эдеэлүүлжэ, харууһалжа, тус бүриень 360 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэй болгохо мяханда тушааха зорилго табяад худэлнэ.

Колхоз урда жэлнүүдтэ ходол гарзатажа гарадаг байгаа. Харин нёдондо 564 мянган түхэриг сэбэр олзотой гараһан һаа, байгша ондо тэрэнээ 443 мянган түхэригтэ хүргэхөөр хараална.

Энэл районой Бодонгуудай совхоз урдань жэл бүри 600—800 мянган түхэригөөр гарзатадаг һэн. Нёдондонһоо хойшо үйлэдбэридээ шэнэ түрүү технологи нэбтэрүүлжэ, элдэб гаргашануудые хэрээхо онол арга хэрэглэжэ, совхоз 1986 ондо түрүушынхеэ 200 мянган түхэриг сэбэр олзо абаһан юм. Энэ жэлдэ тэрээнь 375 мянганда хүргэгдэхөөр хараалагдана.

Ажахые эрхилэлгын экономическа онол аргануудые хэрэглэхэ, шэнэ, түрүү юумэ нэбтэрүүлхэ гэжэ хододоо ороложо байдаг газарта үйлэдбэриин үрэ дүнгүүд дээшэлнэ, мүнгэ зөөри гаргашалалга хороогдоно.

Бүхыдэнь оруулһан олзо оршыень хаража, хүнүүдэй ажалай түлөөһые үгэхэ гээшэ үйлэдбэриин бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин үнэ сэнгые хямдаруулха гол түлхүүр болохо зэргэтэй. Энэ талаар тэрэл Бэшүүрэй районой «Победа» колхоз (түрүүлэгшэнь В. В. Смолин) механизаторнуудай ажалай түлөөһые продукции нормативна үнэ сэнгһээ түлэнэ. Энээн тухай оло дахин бэшэгдэһэн хадань дабтаһанай үлүү гэжэ һанагдана.

Зарим һалбаринуудтаа ажалай эмхидхэлэй, материальна үрмашуулгын шэнэ онол аргануудые Зэдын районой «Октябрьский», Торгиин совхозууд, Доржи Банзаровай, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд, Онохойн, Улаадайн совхозууд хэрэглэдэг болонхой.

Ажахын тоосоо, хамтын подряд, чек хэрэглэхэ гурим, ажалай түлөөһые абаһан ашаг олзоһоонь, мүн продукциин нормативна үнэ сэнгэй эзргээр түлэхэ гэхэ мэтэ онол аргануудай нэбтэрүүлэгдэһэнэй ашаар нёдондо республикын колхоз, совхозуудта 73,2 миллион үлүүтэй түхэригэй сэбэр олзо доходтой гараа һэн. Ондоогоор хэлэбэл, 1980 ондо 155 ажахы бүхыдөө 131,4 миллион түхэриг гарзатай байгаа һаа, үнгэрһэн жэлдэ 27 ажахы 6318 түхэригөөр гарзатаа.

Колхоз, совхозуудые, предприятинуудые ажахын гүйсэд тоосоондо оруулха, мүнгэ зөөреэр өөһэдыгөө хангадаг болгохо гээшэ агропромышленна үйлэдбэриие хубилган шэнэдхэхэ шиидхэхы шата болоно. Эндэл ажахынуудай, тэдэнэй бүхы кадрнуудай болбосорол, мэргэжэл шадабариие шалгаха шалгалта мүн. Эндэ ямаршье шалгагаан урдаа барижа, муугаар худэлһэнөө сагааруулхын аргагүй.

Н. НАЙДАНОВ,
Буряадай АССР-эй Гүрэнэй агропромой түрүүлэгшын нэгдэхи орлогшо, министр.

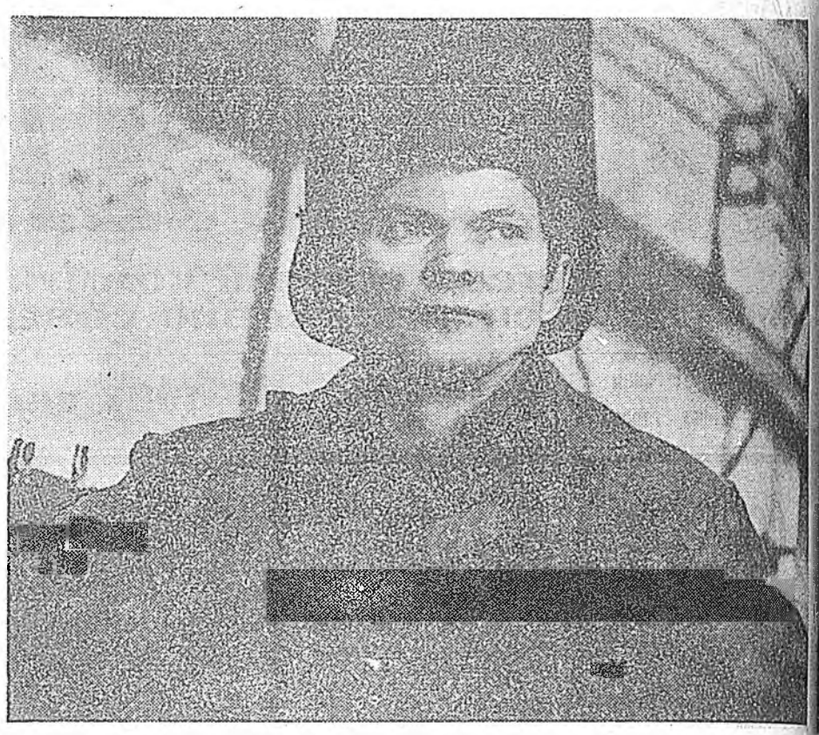

Электро-гагнууршадай бригадир, КПСС-эй гэшүүн Владимир Перфильевич Холмогоров Улаан-Удын «Электромашина» заводой 1-дэхи цехэ жэл соо худэлжэ ябана. Тэрэ предприятиин түрүү бригадирнуудай нэгэн юм. Ажалай ветеранай хүтэлбэрилдэг бригадада 4—5-дахи разрядай табан электрогагнууршад худэлнэ. Владимир Перфильевич Советскэ районой Соведэй депутат, КПСС-эй горкомой гэшүүн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 5-дахи разрядай электро-гагнууршан Владимир Холмогоров.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЭЭРГЭДЭ

ТАРЯАШАНАЙ ХҮБҮҮН ХҮНДЭТЭ ШАХТЁР

Танилсагты—Баяр Лубсанович Раднаев. Галуута Нуурай шахтын горно худэлмэришэн. Хори гаран жэлэй туршада тэрэ эндэ таһалгаргүй худэлнэ. Коммунист. «Шэн габьяата ажалай түлөө» медаляар шагнаданхай. Коммунис ажалай ударник. 1983 ондо «Буряадай АССР-эй габьяата шахтер» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ тэрээндэ олгогдоо һэн.

Загастай голой тараяшанай хүбүүн Баяр 22 наһатайдаа шахтернуудай эбтэй бүлэдэ орогоһон юм. Түрүүшээр горно худэлмэришэнэй туһалагшаар худэлөө. Һурган хүмүүжүүлэгшынгээ хүшэр ажалайнгаа «нюусые» тайлбарилан ойлгуулжа үгэхыень анхаралтайгаар шагнадаг бэлэй. Уурхайн гүнзэгыдэ ажаллаха эзэрээ Баяр сэбэрлэлгын участогай худэлмэришэнэй курсада удэшэндөө һурадаг пэн. Тиигэжэ газар дорохи худэлмэриин дээдэ квалификацитай болоһон намтартай. «Хара алта» малтадаг онһожоруулагдамал комплексын орёо механизмые нарибшалан шудалжа, ехэ ажалайнгаа уужам замые эхилээ һэн.

Шахтернуудай бригадада тэрээндэ абаһаагаа хэншье шанга эрилтэ табидаггүй һэн ха. Дүй дүршэлтэй бригадир Валерий Можаров: «Нэгэ бага дадажа, ажалайминай оншо, нюусые ойлгожо байг»,—гэжэ сэдьхэдэг байгаа. Гэбэшье хуушанай шахтёрнуудай тэрэниие анхаралтайгаар адаглажа байхыень Баяр тухайдаг һаа, бээз. Энэ үедэ гүлмэр залуу дубүүн «халуун шулуу долёожо» хамаг юумэ хэлсэжэ, хатуу туршалга гаража байгаа бшуу. «Залуу хүн эдирхүү, гүлгэ нохой шудэрхүү» гэжэ арад зон дэмы хэлсэдэггүй. Түрүушын үдэрһөөл эхилжэ, Баяр өөрынгөө шадал харуулха дураниинь хүрөө ха юм.

Шахтернуд залуу нүхэрэйнгөө ажалай өгсом шанга сохисо ойлгожо, иигэжэ мэдүүлбэ:

— Худэлжэ эхилхынгээ урда тээ али бүхы юумые анхаралтайгаар адаглан хаража, хаана малтахада аятай зохид байхаб гэжэ мэдэжэ, ехэ мэгдэн яарангүй эхилхэдэ болоно. Тиихэдэ аха нүхэдөө зүбшэл заабари абажа, асуужа байхаяа бү аягүйрхэ, — гээ һэн.

Дүршэлтэй шахтернуудай зүбшэл заабариие һайнаар ойлгожо, Баяр ажалда һураггүй түргөөр дадажа, түрүушынгээ амжалтануудые туйлажа захалаа һэн. Уурхайн гүнзэгыдэ ууддалжа барешагүй «хара алта» малтажа байхадаа, Баяр Сэлэнгэ нютагайнгаа бэлигтэй поэт Дамба Дашинимаевай шүлэг ойндоо һэргээн ябагша бэлэй.

Залуу шахтер буряад
Түнтюүр гартаа баряад
Түлеэн абхаа ерээ
Манай сагай Тоёон
Хухюу замай жэшээ.

Эдэ далита мүрнүүдые дабтан байжа ажаллахадань, шадал нэмэһэн шэнги бологшо һааб даа. Оролдосотой бэрхэ тэрэ хүбүүн үнишье болонгүй ажалай түрүушүүлэй эзэргэдэ жагсаһан юм.

Һанаамгай, үнэн сэхэ бодолтой, хайша хэрэг ябадалда тэсэнгүйгөөр хандадаг, мэргэжэлэйнгээ түлөө омогорходог байһанииень тэрэнэй нүхэд илангаяа һайн таланаань анхэжа хэлсэдэг байба.

Хорин жэлэй туршада газар доро худэлхэдөө, Баяр Лубсанович нилээд бэрхэшээлнүүдые дабажа, эрэлхэг зоригоо хурсадхажа, хатуужажа гараа. Амжалтануудшье, биратүйшье байдал үзэгдөө һэн бээз. 1983 он баярай сэдьхэлдэ мартагдашагүйгөөр хадуугдаба. Тэрэ үедэ хоёр орденой кавалер Валерий Спиридонович Можаровай бригадын гэшүүд нэгэ сүүдхын туршада мянган тонно галта шулуу малтажа, жэлэйнгээ түсэб 103 процент дүүргэхэдээ, областнууд хоорондын нүүрһэшэдэй мурысоондэ илажа, «Горнягуудай габьяан» гэдэг үндэр шанда хүртөө бэлэй. Теэд удаадахи 1984, 1985 онуудта шахта ажалайнгаа оншо алдажа, гэзгэлдэ оробо. Нүүрһэ малталга ерид дүршоолоо һэн. Тэрэнэй шалтагаануд — хүшэр хүндэ горно-геологическа байдал тохёолдожо, проектын алдуунууд тодорхо, Галуута Нуурай шахтые хааха тухай үгэ хүүр гарадаг болоо.

Агуулхэ Октябриин алдарта 70 жэлэй ойе угтуулан, Галуута Нуурай шахтын коллектив Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, эршэтэй шангаар ажаллаһанай ашаар лэ гэзгэдэгшэдэй тооһоо гаража, нүүрһэ малталгаар жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид ноябриин 26-да дүүргэжэ шадаа. Шахтернууд жэлэй эхиннээ 405 мянган тонно галта шулуу малтажа, мүнөө Сэлэнгынгээ район дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй маналайда ябана. Коллективэй нэрэ районой Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэнхэй. Мүн ажалайнь бүтээсэ хараалагдаһанһаа нилээд дээгүүр. Эдэ амжалтануд шахтернуудай коллектив дотор боложо байһан хубилалтануудай, үйлэдбэриин бүхы звенонуудай худэлмэриие хубилган шэнэлэлжэ байһанай үрэ дүн болоно. Тиигэжэ шахтын коллектив арбан хоёродохи табан жэлэй түрүушын жэлдэ гээгдэлдэ ороһоноо усадхажа шадаа. Энэ худэлмэридэ А. В. Парилов, Г. И. Каленых гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануд ехэ хубитаяа оруулһан байна.

— Баяр Лубсанович, ганай бригадын амжалтануудай «нюуса» юунһээ эхитэй гээшэб?

— Зарим бригадануд нэгэ жэлдэ түрүүлһэн аад, удаадахи жэлдэ гээгдэгшэдэй тоодо ябадаг гээшэ. Тэдэнэр энэ жэлдэ бираагүйшье һаа, нүгөөдэ жэлдэ урагшатай байха бээ гэжэ һанаашалан ажалладаг. Жэлэй дүүрэтэр үшөө холо байхада, зарим хүнүүд ажалаа һуладуулжа, оролдосогүй болошодог. Энэ ямар хэрэг гээшэб? Шэлэһэн замаа алдангүйгөөр, һанаһандаа заатагүй хүрэхэеэ оролдон үшөө нэгэ алхам урагшаа хэхээр ажаллаха хэрэгтэй ха юм. Бидэнэр мүнөө хубилган шэнэдхэлгын ехэ харюусалгатай үе сагта ажаһууна гээшэбди. Хурдадхалгын эршэ хүсэн хүн бүр хэннөө дулдыдаха ха юм. Тиимэһээ бидэнэр үе сагайгаа нэгэ-жэгдэ алхалан ябаха болонобди, —гэжэ Баяр Лубсанович үргэлжэлүүлнэ, —Би мүнөө Анатолий Васильевич Приловай бригадада худалдаа. Коллективнай бэхижэхэ, эбтэй болонхой. Бригадир Анатолий Васильевич бригадын гишүүн бүхэнэй худэлмэриин хэрюусалгые ойлгуулжа чадна. Миинтэ зогсолго үсэдагаа. Ажалаймнай бүтээсэ эрид дээшэлээ. Иимэл ажал манай худэлмэриин «нюуса» болоно гэжэ хэлэхэ байнаб.

Манай хөөрэлдөөндэ шэнэ парткомой секретарь Артамон Хангаевич Антонов оролсоно.

— Хубилган шэнэдхэлтэ бүхэндэ нилээд ехэ эрэ оролдоно, — гэжэ парткомой секретарь хэлэнэ. — Тиимэһээ бидэнэр ажалаа арга боломжоёо дүүргэжэ, хараалхэ гэжэ оролдоноби. Шэнэ хараалалта, ажалаа асуудалнуудые өөдэлгэжэ, шиидхэнээди. Мүнөө манай шахтын худэлмэри хэзээ хэзээнэйхиннээ урагшатай. Яаралтаа тушаажа үгэхэдээ, нүүрһэнэй комбайнын машинист нүхэдтөө машинын яажа худалдаһан, юун тушаа анхарта хэрэгтэй, ойлгуулжа, заажа үзэдэг. Парилов бригадада социалис мүрысөөн яһала һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Хөөрөө ажалаа тэрэ үнгэргэдэнэ. Бригадир дотороо, мүн хүршэ бригадата мүрысөөжэ ажаллана бшуу. Мүрысөөгшэ бүхэн хаба бэлиз заруулан ажаллахаһаа гадна үшөө һан дутагдалнуудай шалгалгаа ниие элирхэйлжэ, саашадаа бүдэниие ялагаад усадхахэб, ямар аргаар бүри һайнаар худалдаһан гэхэ мэтын шухала асуудалнуудта онсо анхаралаа хандуулна.

Р. БАЛДАНОВ.

КПСС-эй ОБКОМОЙ ПЛЕНУМЫЕ УГТУУЛАН

АЖАЛАА ШЭНЭЭР ЭМХИДХЭБЭ

Һаяшаг «Главбурятстройн» автобазын коммунистнуудай тоосоото һунгалтын суглаан болоһон байна. Ямар асуудалнууд энэ суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээб, мүн тус баазын коммунистнуудай ажал худэлмэри тухай тобшо тэдыгээр хоорэжэ үгэхыень манай корреспондент автобазын партбюрогой секретарь Георгий Александрович Толмачевые гуйба.

Манай баазэ «Главбурятстройн» томохон һалбаринуудай нэгэниинь мүн болоно. Эндэмнай 350 жолоошон, мүн олон слесарь-зааһабарилагшад худэлдэг юм. Баазадамнай 60 коммунист тоологдоно. Тоосоото һунгалтын суглаанай болохоһоо урид цехүүдэй, гаражнуудай партийна бүлэгүүдтэ суглаанууд үнгэргэгдөө.

Коммунис партийн зэргэдэ түрүү худэлмэришэдые абахые оролдонобди. Мэнэ һаяхан асамад инженер Н. В. Недозрелов, жолоошод А. Е. Свинников, Г. М. Габдрахманов, И. Б. Орлов,М. А. Кобылкин, Г. А. Мясников, А. В. Медведев, С. П. Калмыков гэгшэд Ленинскэ партийн зэргэдэ абтаба.

Барилгын материалнуудые гаргаа соонь, таһалдуулангүй зөөхэ гээшэ манай жолоошодой гол зорилго болоно. Зүгөөр жолоошодой ажал зааһабарилагшадай ажалһаа ехээр дулдыдадаг байха. Манайда машинада хэрэгтэй запчастьнууд, аккумулятор, авторезинэ, түлишэ ехэ дутаддадаг. Мүн «Буржелезобетон» нэгэдэл, томо панельтэй гэр барилгын завод манай машинануудай худэлмэридэ ехэ һаад ушаруулдаг, тэдэниие дүүрэн хүсэндэнь хэрэглэжэ шададагүй юм.

Энэ ушарһаа, «Арадай ажахыда автотранспорт һайнаар хэрэглэхэ, ашаа зөөхэдөө нэмэжэ бэшэлгэтэй эрид тэмсэхэ, мүн барилгын материалнуудые зөөхэдөө гээлтэ хоролтодо оруулхагүй тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые баримталан, манай автобазын коллектив ажахые эрхилэгдэн шэнэ гуримда оронхой, хамтын подряд бригада бүхэндэ нэбтэрүүлэгдэхэ.

Мүнөө бүхы объект, карьернүүдтэ худэлмэриин сагай хронометраж табигдажа эхилбэ. Хэды шэнээн сагай туршада машина миин байлгагдааб, хэды километрэй зайда гүйлгэгдөөб, хэды шэнээн ашаан тээгдээб, мүн харгы замай һайн, муу байһаниинь энэ хронометраж соо анхарагдага байна. Бусад организациннуудай гэмээр машина миин зогсоо һаа, 100 процент яла тэрэ организацинууд түлэхэ болоо. Диспетчерскэ албан үргэдхэгдэбэ.

Тоосоото үе соо 31 партийна суглаан болоо. Партбюрогой, мүн партийна суглааная абаһан шиидхэбриннүүд олоной анхаралда «Партийна ажабайдал» гэжэ стенд дээрэ бэшэгдэнэ.

Автобазын партийна бюро үзэл сурталай худэлмэридэ ехэ анхаралда хандуулна. 2 агитколлектив худэлнэ, мүн политинформаци цех, гаражнуудта недели бүхэндэ үнгэргэгдэдэг. Манай эдэбхитэй жэлэй туршада 68 лекци худэлмэришэдэй урда уншаа. Коммунистнууд В. И. Русина, Ю. Г. Мурзин, З. Ф. Алексеева, М. С. Чеснокова, В. Л. Квашин, Н. А. Гаврилов болон бусад эрхим политинформаторнууд болоно, эдэ нүхэд даалгадаһан хэрэгтэй харюусалгатайгаар хандадаг, хөөрэлдөөгөө һонирхолтой болгохые оролдодог. Автобазын коллективтэ экономическа һурэлсал үнгэрдэг.

Һара бүхэндэ «Автомобилист»гэжэ ханын газетэ гарадаг. Һаяхан районой ханын газетэнүүдэй дунда үнгэргэдэһэн конкурсдо манай автобазын ханын газетэ түрүүшын һуурида гараа. Коммунистнууд ахалагша мастер Ю. Г. Мурзин, ахалагша инженер Ю. И. Кондратьев, автоколоннын начальник С. М. Третьяков гэгшэд ханын газетэ гаргалгада эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Тон түрүүшынхиеэ манай партийна организацида коммунистнуудай болон хүтэлбэрилэгшэдэй дүүргэһэн худэлмэриин тоосоое хаража үзэдэг болонхойбди. Энэ зундаа үнгэргэгдэһэн нэгэ суглаан дээрээ автобазынгаа директор Ю. Б. Сермакшевэй худэлмэри хаража үзэһэн байнабди. Партийна суглаанууд дээрэ гаражай начальнигууд, ахалагша мастернууд, автоколоннын начальнигууд тоосодог юм. Һаяшаг үнгэргэгдэһэн суглаан дээрэ профкомой түрүүлэгшэ В. Л. Квашнинай тоосоое шагнаабди.

Автобазын коллектив ашаа зөөлгөөр табан жэлэй хоёр жэлэй түсэб 109,5 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 3332,5 мянган тонно-километр ашаан зөөгдөө. 6-дахи гаражай жолоошодой бригада (бригадирынь коммунист Н. А. Решетов), 8-дахи гаражай зааһабарилагшадай бригада (мастерынь коммунист И. П. Костоусов), түрүүшүүлэй эзэргэдэ ябана. Мүн Селенгинскын, Онохойн, Турунтаево һуурингуудтахи гаражнуудай жолоошод эрхимээр худэлнэ.

Нюултагүй, манайшье коллективэй зарим коммунистнууд партийна ажабайдалаар ехээр һонирходоггүй, һайн дураараа даалгабари абахые оролдоггүй, мүн суглаануудташье алба дүүргэһэн мэтэ һуудаг байха. Иимэ ушарнуудтай мүнөө үодэ яашье эбсэжэ болохогүй. Парторганизациннуудта боложо байгаа хубилган шэнэдхэлгэ тухай тоосоонууд партийна ажал ябуулгын шэнэ шатада гаргахада туһалха зэргэтэй гэжэ һаяхан КПСС-эй ЦК-да болоһон зүблөөн дээрэ хэлэгдэһэн байна.

Селенгинскын целлюлозо-картоной комбинадай автотранспортна цехэй жолоошод барилгын материалнуудые, металл, модо, бэлэн продукци хэрэглэгшэдтэ зөөдэг юм.

— Манай цехэй коллектив ашаа зөөхэ хоёр жэлэй түсэб бүри аагуст һарада дүүргэн һэн. Хэдэн жолоошод ерэхэ жэлэй февраль, март һарын түсэбөөр ашаа зөөнэ. Цехэй ветеран А. И. Михайлин, Н. И. Бурков гэгшэд хоёр жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэнхэй,— гэжэ цехэй начальник Н. Е. Лосев хөөрэнэ.

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТООСООГООР

Эдэ жолоошодые цехэй хүтэлбэрилэгшэд холын рейснүүдтэ эльгээдэг юм. Тэдэнэр ашаа тээжэ, Эрхүү, Братск, Усть-Илимск, Красноярск хүрэтэр ошодог. Хараалагдаһан саг соонь ашаа хэрэгтэй газаар хүрэтэрнь абаашажа, даабарияа саг үгэлжэ дүүргэнэ. Ашаа зөөхэһөө гадна цехэй коллектив хүн зоной эрилтэ хэрэглэм

МЭРГЭЖЭЛТЭ БЭЛИГЭЭ МҮЛИЖЭ БАЙХА

(Буряадай АССР-эй Театральна ажал ябуулагшадай холбооной I съездһээ тэмдэглэлнүүд)

...ораевай нэрэмжэтэ ...емын академическэ ...йшан соо һаяхен ...гэрһэн дурсагдагша ...й үрда тээнь манай ...шохоноор мэдээсэ

...ин театральна бул... ...ядай отделениин ... оной апрельдэ бо... ...рһэн тоосоото-һун... ...нференциһээ хой... ... соо республикынгаа ...рнуудай бэелүүл... ...тэргүүд тухай, мүн ...авшанхи хүгжэлтэ ...гениин түрүүлэгшэ, ...радай артист Д-Ц. ...соосоото элидхэл хээ. ...оны шэнэ Уставайн... ...ууудай ёһоор ур... ...гой Буряадай отде... ...дэг байһан манай ... Буряадай АССР-эй ... ажал ябуулагша... ...он гэжэ нэрлэгдэнэ. ...рдань үнэргэгдэ... ...ото-һунгалтын ээл... ...ференциин орондо ...ядай АССР-эй Те... ...жал ябуулагшадай ... съездэй сугларба

...олбооной 230 гэ... ...рһөө энэ түрүү... ...дэ 79 делегат һун... ...йна. Тэрэшэлэн ма... ...ргидаһан рес... партийна, совет бо... ...н эмхинүүдэй түлөө... ...рэнхэй,—гэжэ элид... ...ото үгэ соогоо тэм...

...зохёохы хүдэлмэри... ...лэн ye сагайнгаа, ...гаан шэнэдхэлгын ...ые ажал ябуулга... ...лгэ хэрэгтэ хэр ээр... ...р үүсхэлтэй байнаб ...нэргны бодол тоо... ...ндэлэй гол удхань

...ото элидхэл соо ...р тухай яһала хэлэг... ...ые эндэ залуу ар... ...й ябуулагдадаг хү... ...дардагдабашьегүй,— ...рэл зүбшэн хэлсэл... ...н түрүүн үгэ абаһан ... АССР-эй арадай ар... ... Б. САНГАЖАПОВА

...а. — Харин энэ та... ...режиссурыншье хэ... ...н хараха болоо һаа, ...ллективэй үшар бай... ...хэмдээ орожо бай... ...Н. В. Гоголин «Ре... ...шэнэр табижа эхил...

...ргы гэшэ хүшэр жанр ...гэжибди. Уран зохёол... ...лбооон бэлигтэй ну... ...ский лабораториде ...н байгаа. Бэлигтэй ...матург Б-М. Пур... ...дэн зохёол манай ...р табигдаа һэн. Энэ ...нэ пьесэ мүн лэ та... ...абтанхай.

...театрнуудай ажа... ...рулһан тусхай хуу... ...газетэнүүдтэ гара... ...н һайн һэн. Актер... ...йшангай барилга ту... ...шидхэхэ ёһотой... ...р тэрэ онсолон тэм...

...аада хараалагдаһан ...ктрай гастролькууд ...н зандаа. Ямар зу... ...шэлэлтэй гӭэшэб? ...ай асуудал шиидхэг... ...наар. Январиин 1-һээ ...тр нэгэдэхи катего... ...лагдахань. Эндэ ре... ...гаа шанар тухай ...ин һайнаар бодом... ...тойбди. Мүн трупп...

...залуушуул хэр бии гээшэб? Хэ... ...лхэнь бэрхэтэй ха. Би залуу... ...шуулда хореографиин хэшээл... ...нүүдые үгэдэгби. Тоод мүнөө ...энэ зал соо тэдэнэй һонирхо... ...ожо ерээгүйнь халаглаагаа лэ ...байна. Энэ юу гаршэлнэб? Мү... ...нөөдэрэй искусствын асуудал... ...нуудд тэдээнийе һонирхуулна... ...гүй гэшэ ха юм. Ерээдүйн ...хүдэлмэришэдые искусство ...гнээгыгөөр ойлгохоор му... ...нөөнһөө һургахын тула мэр... ...гжэлэй үчилищинуудай, мүн ...һургуулиин һурагшадые оперо, ...баледэй зүжэгүүдтэ олоорнь ...эмхидхэжэ ороуулха. Зүжэгүү... ...дэй гүйсэдхэлгэ болоод үйлэ, ...хэрэгүүд тухай тайлбарилжа ...үгэхэ хэрэгтэй.

— Манай театр энэ шэнэ ...байшандаа ороһоор үндэһэн искусствын хүгжэлтэдэ зарим тэды хубитаяа ороуулаа гэжэ ...һанагдана,—гээд удаалан ен... ...дэртэ гараһан РСФСР-эй габь... ...яата артистка Л. И. ЕГОРОВА ...үгэеэ эхилбэ —Режиссурын та... ...лаар, мүн шэнэ һайн зүжэгүү... ...дэй хоморжоһонһоо бидэ за... ...рим тэды бэрхэшээлтэй бай... ...далда ороо һэн хабди. Мүнөө ...манай хэрэгэй байдал түхэл... ...дөө ороо байнхай. Д. Эр... ...дынеевэй «Балжан хатан» гэ... ...жэ зүжэг Москва абаашамаар ...нэн. Театрэмнай залуу ар... ...тистнуудтай али алишье та... ...лын туһалха шэглэлтэй хүдэл... ...мэри яһала ябуулагдана. Энэ ...талаар С. Хажитов, С. Баль... ...жанов гэршэд эдэбхи хэшээ... ...лээ элбэгээр элсүүлнэ. Бидэ ...артистнуд үреи һайхэниие ...улам гүнээгыгөөр мэдэрхэ та... ...лаар оюун сэдьхэл бэдолоо... ...роо саашедаашье хумүүжэхэ, ...хүгжэхэ ёһотойбди.

— Манай театральна ажал ябуулагшадай холбосной тоо... ...соото хүдэлмэри эгээн лэ энэ, ...мүнөөдэрһөө эхилжэ шэнээр, ...ye сагайнгаа эрилтээр хэгдэжэ, ...түсэблэгдэжэ захалха зэргэтэй. КПСС-эй XXVII съездэй зо... ...рюулжа бидэ «Кремлиин ку... ...рантнууд» гэһэн зүжэг яһала ...амжалтатайгаар табяа һэмди.

Энэ бага бэшэ хэмжээ ябуулга тухаймнай правлениин тоосоон соо юундэшьеб дурдагдабагүй. Артистнууднай баран шахуу ерүүл зонууд. Тиимэһээ байрын асуудал саг үргэлжэ гаража байна. Байрын үгыһөө артистнууд хэдэн жэлээр гостиницада байрлаха баатай болоно. Тиигээдшье гостиницануудай нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэдтэ хашуулха үшар али олон үзэгдэнэ. Улаан-Үдэдэ артистнуудые бэлдэхэ хэрэг эмхидхэбэл һайн бэлэй,—гэжэ ород драмын театрай ахамад режиссер А. А. БУРКОВ тэмдэглэбэ.

— Оперо болон баледэй академическэ театрай репертуарта үндэһэн буряад зүжэгүүд мүнөөдөө хоморжоихэй. Тиинһээ тиитэрээ манай хүршэ, аха дүү Монголой Арадай Республикын мэдээжэ композитор Дамдинсүрэнэй «Ушартай гурбан толгой» гэжэ хүгжэмтэ зүжэг арба гаран жилдэ харагшадайчгаа һонирхол бууруулнагүй. Тэрэ зүжэгые манай дуушад хүгжэмшэдэй гүйсэд хэбэл һонин һэн. Ерэхэ

— Үнгэрһэн хугасаа соо оройдоо юуншье хэгдээгүй гэжэ хэлэхын аргагүй. Зарим тэды хэмжээ ябуулганууд хэгдэһэн пэ байна,—гээд искусствын эрдэмэй доктор В. Ц. НАЙДАКОВА үгеэ эхилэ һэн. —Эндэ Москвагай гастрольнууд тухай үгэ гарана. 5—6 хүнһөө буридэһэн тусхай комисси ерэжэ, манай театрай репертуар харахадаа, мүнөө ye сагые харуулһан гүнээгы удхатай, уран хэлэтэй зүжэгүүдэй үгы байһые тэмдэглээ һэн. Үнэхөөреешье, улад зоной һонирхол хангама мүнөө сагай гүнээгы удхатай зүжэгүүд манда үшөөл үгы гээшэ. Залуушуулые гоё һайханиие ойлгожо һургаха гэжэ хэлэгдээшэ тон зүб. 30 жэлэй саанаһаа Актернуудай байшан хэрэгтэй гэжэ хэлсэнэбди. Мүнөөшье болотор үгы. Тойроод манай хүршэнэртэ үнинэйл бии агша. Тиимэ байшан хэрэгтэй зандаал гээшэ. Ахамад режиссернуудые бидэ коллективүүд соогоо бүрилдүүлхэ, хумүүжүүлхэ, дүршүүлхэ ёһотойбди. Тиихэдэ театр шэнэ...

— Республикын хүтэлбэрилэгшэд искусствын ажал ябуулагшадые байра байдалаар гүйсэд хангахэ хэрэгтэ анхаралаа һулаар хандуулна,—гэбэ.—Манай оркестртэ 58 хүгжэмшэд бии. Тэдэнэй 28-ниинь дээдэ һургуулитай. Училищинуудһаа бэлэдхэл муутай залуушуул ажаллахаяа ерэдэг. Тэдэнэй бэлэдхэл хүгжэмэй һургуулиин үхибүүдэйхиһээ дээшэ бэшэ.

РСФСР-эй арадай артист, Буряадай хатарай училищиин уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ П. Т. АБАШЕЕВ үгэ абажа, баледэй хатаршадые эдир бага наһанһаань захалжа хумүүжүүлхэ, һургаха тухай хэлэбэ.

— Манай училищидэ 129 үхибүүд һурана,—гээд тэрэ үргэлжэлүүлбэ.—Һуралсалай байшан үргэдхэнэбди. Манай ажалда видеомагнитофон арга заатагүй хэрэгтэй. Тоод тэрэниие хэдэн жэл соо абажа шаданагүйбди—гэбэ.

— Манай холбоон хадаа үзэл бодолой талаар хумүүжүүлхы удха шанартай эмхи мүн. Артистнуд, бүхыдоо манай театрнуудай зохёохы ажалтан ye-ye болсод лэ сугларжа, һанал бодолсо хубаалдажа байха зэргэтэй. Тэрэнэй туледа тусхай байшан (актернуудай гэнэбди) хэрэгтэй. Тиимэ байшандаа уран бэлигтэн оёһэдынгөө шадабари бэлиг харуулжашье, мүн түсэбөөр хараалагдаагүй һонирхолтой уулзалганууд, концертнүүд тэндэ болоожо байха бэлэй. Правлениимнай шэнэ хүтэлбэри актернуудай байшан бии болгохо асуудалые шиидхэхэ зэргэтэй. Манай концертнүүдэй соносхолнууд шанараар муу саарһан дээрэ, алдуутайгаар хэблэгдэнэ,— гэжэ театр шэнжэлэгшэ А. А. ПОЛИТОВ тэмдэглээ.

Тоосоото ye соо Буряадай АССР-эй Театральна ажал ябуулагшадай холбоон театрнуудай репертуарнуудай һайн...

ДЭЛХЭЙН АРАДУУД һАЙШААНА

СТОКГОЛЬМ. Совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлэрилэгшэдэй Вашингтонде эхилжэ байһан уулзалгын үедэ дундуур болон дутын зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүдые усадхаха тухай хэлсээе Швециин премьер-министр И. Карлссон үндэрөөр сэгнэбэ. Энэ хэлсээн бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ ядерна зэбсэг усадхаха талаар шэглүүлэгдэнэн 7 түрүүшын алхам болохо ёһотой гэжэ тэрэ «Дагенс нюхетер» газетэдэ интервью үгэхэдөө тэмдэглэв. Мүнөө болотор эндэ һалбаринуудта буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгэ үргэлжэлүүлэгдэжэ байгаа. Харин мүнөө үйлэ хэрэгүүд зүб шэглэлээр хүгжөөгдэжэ захалба хэзэртэй гэжэ Швециин правительствые толгонлогно тэмдэглээ.

НЬЮ-ЙОРК. Хоёр ороной хүтэлэрилэгшэдэй хоорондо болохо хөөрэлдөөнүүдэй үедэ М. С. Горбачевой, Р. Рейганэй гараа табиха ёһотой дундуур болон дутын зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүдые усадхаха тухай хэлсээн хадаа буу зэбсэгүүдые хиннаха, совет-американ харилсаае нэрэнхи дээрэнь һайкаруулха талаар схэ түйлалта болохо юм гэжэ Сагаан байшангай хүдэлмэрилэгшэдэй аппаратай хүтэлбэрилэгшэ Говард Бейкер хэлбэ.

«Энэ хадаа түүхэтэ удха шанартай һайн хэлсээн болоно гэжэ һананаб,— гээд тэрэ Эн-би-си телекомпаниин «Хэлэлтэй уулзалга» гэһэн амаралтын үдэрэй программада үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.— США-гай конгрессэй сенадай энэ хэлсээе эсэслэн баталхадаань, тэрээндэ ямаршье зайнабаринуд, хүсиралтануд оруулагдахагүй байха гэжэ найданаб. Сенадта болоһон хөөрэлдөөнүүд түгээжэ, сенаторнуд ниитэ нэгэн һанал бодолдо хүрэжэ ерэхэ аавза гэжэ найданаб. Тус хэлсээн хадаа түүхэтэ документ болоно. Энэнь мүнөөнэй эрхэ байдалда баталагдаха артатай эрхим һайн хэлсээн болоно».

БУЭНОС-АЙРЕС. СССР-эй болон США-гай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо эхилһэн уулзалга буу зэбсэгүүдые хуряаха, шахардуу шанга байдал һуларуулха талаар харгы нээхэ байна. Энэ хадаа ядерна дайнай аюул зансуулха ори ганса арга мүн гэжэ Аргентинын президент Р. Альфонсин журналистнуудай урда үгэ хэлэхэдээ мэдүүлэв. Дундуур болон дутын зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүд тухай хэлсээ баталалга тон шухала удха шанартай байна. Буу зэбсэгүүдые бүтээлгэдэ һомологдодог мүнгэ зөөрөөн зарим хуоние ондоо тээшэнь гаргашалха шухала.

БОНН. Европодо дундуур болон дутын зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүдые усадхаха тухай СССР-эй ба США-гай хоорондохи хэлсээндэ гар табилга буу зэбсэгүүдые хуряаха хэрэгые саашадань хүгжөөлгдэ шэнэ түлхисэ үгэхэ байна гэжэ СДПГ-гэй түрүүлэгшэ Х. -Й. Фогель «Дончландфунх» радиостанциин асуудалнуудта хариусахадаа мэдүүлэв.

Европодо бүхэли түхэлэй ядерна зэбсэгэй түрүүшынхээ усадхагдахала байһан ушар хадаа агуухэ хоёр гүрэнэй хоорондо гар табигдаха энэ хэлсээнэй түүхэтэ удха шанар мүн болоно.

САН-ФРАНЦИСКО. Совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлэрилэгшэдэй гар табиха ёһотой дундуур болон дутын зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүд тушаа хэлсээн хадаа ой ухааанда орошогүй схэ түйлалта болохо байна гэжэ «Дэлхэйн врачнууд ядерна дайе зайсуулан сарахын түлөө» гэһэн улаасхоорондын хүдэлөөнэй түрүүлэгшэнэрэй нэгэн Б. Лаун, олонитэгэй холбоо барисаа тогтоохо талаар тус эмхин директор П. Цейтлин тэмдэглэбэ.

Ядерна туршалганууд хадаа буу зэбсэгүүдые үрдилдэн оутээлгые улам дэбэргээнэ гэжэ тэдэнэй «Лос-Анджелес таймс» газетэдэ толилуулһан статья соо хэлэгдэнэ. Шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдые үрдилдэн оутээхын тула эдэ бүгэдэ шухала удха шанартай байна. Энэнь лэ хүн зоной ухаан бодолдо һэжэг түрүүлнэ, этигэл найдалаа бараха ябадал үүдхэнэ ошуу. Ядерна зэбсэг туршалгые бүрин хүсэдоор хорихо гээшэ дэлхэй дээрэһээ ядерна зэбсэг усадхаха замда США-гай болон СССР-эй эзэлхэтэ алхам гэжэ Б. Лаун, П. Цейтлин тоолоно.

ДЕЛИ. Дундуур болон дутын зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүд тушаа хэлсээндэ Вашингтондо гар табихала байһан ушар түүхэтэ удха шанартай үйлэ хэрэг болоно гэжэ ИНК(I) гэдэг партиһаа Индийн парламентын арадай палатын гэшүүн Б. Р. Бхагат хэлэбэ.

Гар табигдахаар бэлдэгдэжэ байһан документ хадаа өөрсэ шухаг удха шанартай юм. Ушарынь гэхэдэ, мүнөө бии байһан ядерна ракетэнүүдые тэрэ хэмдэнь үлөөжэ, бүхэли түхэлэй ядерна зэбсэгые усадхаха гээшэ тон шухала удха шанартай гэжэ парламентын гэшүүн хэлэбэ.

МИРП-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМДЭ БЭЛДЭНЭ

УЛААН-БААТАР. Малшадай ажаллаха арга боломожые, һуудал байдалые һайжаруулха гээшэ Монголой олонитые хангалгын гол зорилго мүн гэжэ МНР-эй коммунальна ажахын ба һуудал байдал хангалгын министр Т. Дэмчигдорж «Үнэн» газетэдэ толилуулһан «МНРП-гэй ЦК-гай Пленумэй урда тээхи хөөрэлдөөнүүд» гэһэн нинтэ гаршаггай статья соогоо бэшэнэ.

Хүдөөгэй асуудалнуудта һалбаринн хүдэлмэрилэгшэдые улам эдэбхитэйгээр хабаадуулхые МНРП-гэй XIX съезд шиидхээ һэн. Һүүгэй хоёр жэлэй хугасаа соо ороной заха холын нютагуудта хүн зоной һуудал байдал хангаха 36 түб баригдажа, ашаглагдада оруулагдаһан байгаа. Энэнь урда тээхи табан жэлэйхиһээ һураггүй ехэ байна. Гадаадын оронуудһаа һалбаринн худалдажа абадаг бүхы шахуу техникэ, түхеэрэлгэнүүд худөөгэй түбүүдтэ эльгээгдэнэ. Энээнэй ашаар малшадта үзүүлэгдэдэг хангалгын хэмжээн 18 процентээр дээшэлжэ, жэлдээ хүн бүхэндэ дунда зэргээр 52 түхэриг тэ хүрэһэн байха юм. Хүн зоной ажаһуудал хангалгын нүүдэл комбинадууд олошоруулагдаа. Мүнөө аймагуудта 40 нимэ бригада худэлнэ. Байгша ондо тэдэ хахад миллион шахуу малшадые хангажа, 10 миллион түхэригэй захил дуургэбэ.

ЖЕННИ МАРКСТА ЗОРЮУЛАГДАҺАН ВЫСТАВКЭ

БОНН. Баруун Германиин Трир хотодо выставкэ нээгдэбэ. Карл Марксын һамган Женни фон Вестфаленай дүрэ зурагууд, документнүүдэй буулгабаринуд эндэ табигдаһан байгаа.

Женни фон Вестфаленай түрэлэн Зальцведель хото тухай, тэрэнэй түрэлхид болон тала таниилнуд тухай, К. Маркстай хамта ажаллаһан хүнүүд тухай эндэ табигдаһан зүйлнүүд хооронэ.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Түрэлэй Советэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккерой албаная хэрэгээр ФРГ-дэ ерээд байха үедэ Триртэхи К. Маркстын гэрмузейдэ дамжуулагдаһан материалнуудта үндэһэлэн, энэ выставкэ эмхидхэгдэнэн байгаа.

ЗОРИЛГОМНАЙ ЭЛИ

...ие ...МАРААР ...ХАНГАНАБ

...ин «Медтехника» ...н бии болгогдоһоор ...ал үнгэрбэ. Энэ са... ...аа соо тэрэнэй шта... ...ехэ болоо, матери... ...ическэ үндэһэ һуу... ...ргаа. Эмхидхэгдэнэн ...ндэ миил 3 хүн худэл... ...й, мүнөө 30 гаран хүн ...лнэ. 1965 ондо тус ... миил нэгэ автома... ...байгаа. Мүнөө 23 ма... ...болонхой юм.

...ксэ техникэ зэһаба... ...бсаргаха ба техниче... ...гаа хэхэ худэлмэриим... ...эн хэрин жэл соо ...бараанай эрьесэ 7,1 ...ехэ болоһон байна.

...адрнууд ганса тоо... ...р олсоороо бэшэ, ...н мэдэсынгээ, ондоо... ...лбэл, шанарай талаар ... байна. Зэһабарил... ...лгымнай предприя... ...р гарай мэргэжэл... ...нөөрнүүд, һайн элек... ...ргүүд болон слесарь... ...рэнэ. Кадрнуудаймнай ... мүнөө арба гаран ...удэлһэн хүнүүд бо... ...Ородосотои, һайн ...ашаар управленимнай ...йнан зорилгоёо үсэд ...р бэелүүлнэ, үйлэд... ...н даабари дүүргэ... ...лхэдэ, үнгэрһэн хо... ...н жэлэй түсэбтэ даа...

...нютагуудта ажаһуудаг ...й ажаһуудалай эрил... ...лгэмжэнүүдэй мүнөө ...ийн гэжэ хангагдада... ...н һайн мэдэнэбди. Ню... ...ад шахуу хүн зоной ...ушажа абадаг комп... ...пунктнууд (КПП) хү... ...ад пунктнуудай ашаар ...лдэб хэрэглэмжээ ...рэ шиидхэнэ бшуу. ...хэдэ, Загарайн райо... ...дбэриин управленниин ...н районойнгоо бүхы ...ха КПП-нүүдые нээн... ...Удэнэй дундаһаа Доо... ...н пунктые эгээл эр... ...гжэ нэрлэмээр бай... ...пунктые Надежда Дмит... ...Власова 1976 онһоо ...тэлбэрилнэ. Тэрэнэй ...нкт 776 хүниие хан...

...н РПУ-гай хүтэлбэри ...й захил тушаажа аба... ...нуудые кадрнуудаар хангаха асуудалда ехэ болгоомжотойгоор хандадаг юм. Энэ хүн нэн түрүүн даалгагдаһан харюусалгаяа мэдэрдэг, хүн зонтой үгээ ойлголсожо шадедаг байха эргэтэй. Пунктнуудай худэлмэриһээ РГУ-гай үйлэдбэриин түсэб бүхыдөө дулдыдана ха юм.

Н. Д. Власова эндэ худэлжэ эхилһэнһээ хойшо өөрыгөө гансал һайн талаһаа харуулна. Нютагайнгаа айлнуудаар яважа, ажаһуудалайнь хэрэглэмжэ хангахые дурадхадаг. «Худөөгэй хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжые эрхимӭэр хангахын түлөө» гэһэн үүсхэл тэрэ район дотороо түрүүлэн гаргажа, үндэр дүнгүүдые туйлаа һэн. Дээдэ-Тайлсын КПП 1985 ондо хүн зоние хангаха түсэб 103,1 процент дүүргээ. Хойто жэлыньшье мүн лэ нимэрхүү дүн туйлагдаа бэлэй. Надежда Дмитриевнагай хангадаг зонын хүн бүхэндэ дунда зэргээр 31,6 түхэригэй хангалга үзүүлэгдэнэн байха юм. Тиихэдэнь энэ тоо районой хэмжээгээр хэрабал, 16 түхэриг 81 мүнгэндэ хүрэнэн байна.

Доодо-Тайлсын пунктда ямар захилнууд абтадаг бэ гэбэл, гутал, хубсаһа оёлго, залгаарилга, трикотаж хубсаһа зэһабарилга, гэр байрадамнай табигдадаг элдэб техникэ, радиотелеаппаратура зэһабарилга, химиин аргаар хубсаһа сэбэрлэлгэ, парикмахерай болон фотографой эгэгөө хангалгенууд дурадхагдадаг гээшэ.

Эдэ бүгэдэн тухай мэдээсэл, тэрэнэй үнэ сэн пункт соо олоной хараха газарта үлгоотэй байдаг юм.

Надежда Дмитриевна бүхы захилаа тусхай дэбтэр соо бэшэжэ абаад, тэдэнээ диспетчерэй машинаар РПУ эльгээхэеэ эохидхоноор түхэрдэг заншалтай. Захилайнгаа хойнсhоо һанаагаа зобобол, Загарайн управленидэ хонходожо, ушэр байдалыень мэдэжэ абадаг юм. «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй удаһниг» нэрэ ээргэдэ хүртэһэн Н. Д. Власова эншье табан жэлдэ эршэтэй һайнаар худэлжэ байна. Тэрэ «Худөөгэй хүн зоной захил тушаан абадаг пунктын эрхим худэлмэрилэгшэ» гэһэн нэрэ ээргэдэ хүртэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хам оронхой ябана.

В. ТОКТОХОЕВА.

Загарайн район.

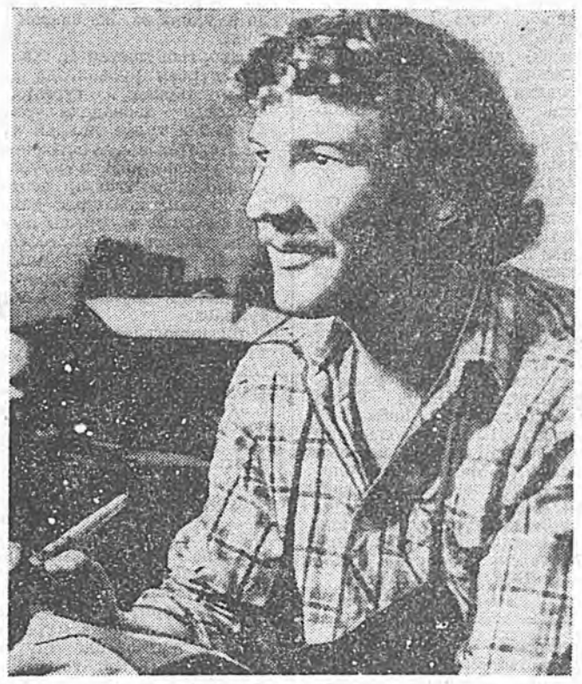

Һалгын районой үйлэдбэриин Сотниковскэ управлениин гуталай цехтэ 10 хүн худэлдэг. Тус цехэй коллектива жэлэй түсэб октябрь һара соо дүүргэһэнээ мэдүүлһэн байна. Цехые даагшаар коммунист Людмила Константиновна Федорова худэлнэ. Тэрэ Сотниковскэ сельскэ Советэй депутат юм. Гуталшад Николай Иннокентьевич Додонов, Николай Арсентьевич Павлов гэгшэд эндэ үнинэй худэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дүй дуршэлтэй гуталшан Н. И. Додонов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Социалис оронуудаар

ГАВАНА. Кубын ниислэл хотодо болоһон архитекторнуудэй улаасхоорондын конференци мүнөөнэй город бариха асуудалнуудые шиидхэлгэдэ зорюулагдаһан байна. Кубын барилгын архитекторнуудэй болон инженернүүдэй национальна холбоон энэ хүралдаа эмхидхэхэ үүсхэл гарганаһан юм. Советскэ Союзай, Кубын, ГДР-эй, Чехословакиин, Болгариин, Вьетнамай, Польшын, Венгриин болон бусад зарим оронуудай 145 мэргэжэлтэд тэрээндэ хабаадалсаа.

Бэелүүлэгдэдэг архитектурна проектнүүдэй үнэ сэнгые доошолуулха, хото городууд болон һуурин тосхонуудые түсэблэгдэ онһоор мэргэн техникэ, город бодхоолгодо шэнэ материалнуудые хэрэглэхэ тухай асуудалнууд конференци дээрэ хаража үзэгдөө һэн. Байрын гэрнүүдые болон социальноажаһуудалай хэрэглэмжын эмхи зургаануудые бариха жэжэ бригаданудые эмхидхэхэ талаар эндэхи дүй дүршэл уулзалгада хабаадагшадай анхарал ехэгэр татаа.

УЛААН-БААТАР. МНР-эй экономическа болон социальна хүгжэлтын 1988 оной түсэбэй болон гүрэнэй бюджедэй проектнүүдые МНРП-гэй ЦК-гай Политбюро зүбшэн хэлсэнэн байна. Гүрэнэй баталдаг түсэбтэ дүнгүүдэй тоое хорооходо, экономическа нормын болон гүрэнэй даабаринуудай үндэһэ һуури дээрэ түсэбэй болон гүрэнэй бюджедэй проектнүүдые зохёодог болоходо, арадай ажахын һалбаринуудые жэгдэ һайнаар хүгжөөхын түлөө партийна болон ниитын эмхинүүдэй, ажалша коллективүүдэй харюусалга эрид дээшэлнэ, гэжэ эндэ толилогдоһон тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Наймадахи түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй — 1988 оной түсэб дүүргэхэ шухала гэжэ МНРП-гэй ЦК онсолон тэмдэглээ.

БУДАПЕШТ. Совет-венгер хамтын шэнэ предприяти «Энерготехно» гэжэ нэрлэгдээ юм. Эльшэ хүсэнэй мүнөөнэй түхеэрэлгэнүүдые зохёожо үйлэдбэрилхэ аха дүү хоёр ороной промышленна предприятинуудта тэдэниие ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гээшэ тэдэнэй гол зорилго.

Венгер талаһаа эрдэм шэнжэлэлгын хэдэн институдуд Мишкольц хотын Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинат, гадаадын худалдаа наймаанай «Индустриалэкспорт» гэһэн предприяти, промышленностин хүгжэлтын «Технова» гэжэ банк, совет талаһаа — СССР-эй Науканнуудай академиин охэ халуунные шэнжэлдэг институт энэ предприяти байгуулгада хабаадалсаа.

Венгриин газар дээрэ баригдаһан хамтын предприяти 25 миллион форинт мүнгэнэй болоо юм.

БЕРЛИН. «Мүнөө жэлэй газетэнүүдэй 100 фото-зураг» гэһэн фотовыставкэ эндэ амжалтатайгаар үнгэрнэ. ГДР-эй ажалшад эдэ зурагуудай гол геройнууд болоно. Дэлхэйн спортивна охэ мүрысөөнүүдтэ ороной спортсменүүдэй туйлаһан охэ амжалтануд олон зурагуудта харуулагданхай. Сандинис революциие эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалагшадта зорюулагдаһан сюжедүүд һонирхол үүсхэн хадуугдана.

Республикын ордондо энэ выставкэ нээгдээ юм. ГДР-эй фотожурналистнуудай түгэс мэргэжэл шадабариие выставкэдэ орогшод үндэрөөр сэгнэнэ.

ПРАГА. 1988 оной январиин 1-һээ эхилжэ, Чехословакида элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй, ниитын эмхи зургаануудай үүсхэлэр тамхи татагшадай тэмсэхэ ябуулга эхилхэ юм. Мэргэжэлтэдэй һанамжын ёһоор, 2000 он болотор ЧССР-эй эрхэтэдэй тоо имагтал 3 миллионоор олошорхо байна. Тиимэһээ тамхи татадаггүй гэр бүлэдэ эдэ үхибүүдэй түрэхын тула тэмсэл мүнөөнһоо эхилхэ хэрэгтэй.

Ниитын газарнуудта, паркнуудта, стадионуудта, амаралтын газарнуудта тамхи таталые бүруушааһан хүдэлмэри залуушуулай дунда үнгэргэгдэхэ юм. Жэлэй туршада татагдаһан сигаредүүдэй тоогоор (1800 штүүг) Чехословаки дэлхэй дээрэ 24-дэхи һуури эзэлдэг. Ороной эрэшүүлэй хахад хубинь, эхэнэрнүүдэй гурбанай нэгэ хубинь, олонхидоо залуушуул тамхи татана гэжэ шэнжэлэлгэнүүд харуулһан байгаа.

(ТАСС).

МИРП-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМДЭ БЭЛДЭНЭ

УЛААН-БААТАР. Малшадай ажаллаха арга боломожые, һуудал байдалые һайжаруулха гээшэ Монголой олонитые хангалгын гол зорилго мүн гэжэ МНР-эй коммунальна ажахын ба һуудал байдал хангалгын министр Т. Дэмчигдорж «Үнэн» газетэдэ толилуулһан «МНРП-гэй ЦК-гай Пленумэй урда тээхи хөөрэлдөөнүүд» гэһэн нинтэ гаршаггай статья соогоо бэшэнэ.

Хүдөөгэй асуудалнуудта һалбаринн хүдэлмэрилэгшэдые улам эдэбхитэйгээр хабаадуулхые МНРП-гэй XIX съезд шиидхээ һэн. Һүүгэй хоёр жэлэй хугасаа соо ороной заха холын нютагуудта хүн зоной һуудал байдал хангаха 36 түб баригдажа, ашаглагдада оруулагдаһан байгаа. Энэнь урда тээхи табан жэлэйхиһээ һураггүй ехэ байна. Гадаадын оронуудһаа һалбаринн худалдажа абадаг бүхы шахуу техникэ, түхеэрэлгэнүүд худөөгэй түбүүдтэ эльгээгдэнэ. Энээнэй ашаар малшадта үзүүлэгдэдэг хангалгын хэмжээн 18 процентээр дээшэлжэ, жэлдээ хүн бүхэндэ дунда зэргээр 52 түхэригтэ хүрэһэн байха юм. Хүн зоной ажаһуудал хангалгын нүүдэл комбинадууд олошоруулагдаа. Мүнөө аймагуудта 40 нимэ бригада худэлнэ. Байгша ондо тэдэ хахад миллион шахуу малшадые хангажа, 10 миллион түхэригэй захил дуургэбэ.

ТУРШАЛГАНУУД ХАДАА БУУ ЗЭБСЭГҮҮДЫЕ ҮРДИЛДЭН ОУТЭЭЛГЫЕ ЭЛАМ ДЭБЭРГЭЭНЭ ГЭЖЭ ТЭДЭНЭЙ «ЛОС-АНДЖЕЛЕС ТАЙМС» ГАЗЕТЭДЭ ТОЛИЛУУЛҺАН СТАТЬЯ СОО ХЭЛЭГДЭНЭ. ШЭНЭ ТҮХЭЛЭЙ БУУ ЗЭБСЭГҮҮДЫЕ ҮРДИЛДЭН ОУТЭЭХЫН ТУЛА ЭДЭ ӨҮГӘДӘ ШУХАЛА УДХА ШАНАРТАЙ БАЙНА. ЭНЭНЬ ЛӘ ХҮН ЗОНОЙ ҮХААН БОДОЛДО ҺӘЖӘГ ТҮРҮҮЛНӘ, ЭТИГӘЛ НАЙДАЛАА БАРАХА ЯБАДАЛ ҮҮДХӘНӘ ӨШУУ. ЯДЕРНА ЗӘБСӘГ ТУРШАЛГЫЕ БҮРИН ХҮСӘДООР ХОРИХО ГӘӘШӘ ДӘЛХӘЙ ДӘӘРӘҺӘӘ ЯДЕРНА ЗӘБСӘГ УСАДХАХА ЗАМДА США-гай БОЛОН СССР-эй ӘӘЛКЭӘТӘ АЛХАМ ГЭЖЭ Б. ЛАУН, П. ЦЕЙТЛИН ТООЛОНО.

ДЕЛИ. Дундуур болон дутын зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүд тушаа хэлсээндэ Вашингтондо гар табихала байһан ушар түүхэтэ удха шанартай үйлэ хэрэг болоно гэжэ ИНК(I) гэдэг партиһаа Индийн парламентын арадай палатын гэшүүн Б. Р. Бхагат хэлэбэ.

Гар табигдахаар бэлдэгдэжэ байһан документ хадаа өөрсэ шухаг удха шанартай юм. Ушарынь гэхэдэ, мүнөө бии байһан ядерна ракетэнүүдые тэрэ хэмдэнь үлөөжэ, бүхэли түхэлэй ядерна зэбсэгые усадхаха гээшэ тон шухала удха шанартай гэжэ парламентын гэшүүн хэлэбэ.

ХЭНШЬЕ, ЮУНШЬЕ МАРТАГДААГҮЙ

АШАТА ҺУРГААЛЫНЬ ҮРЭЖЭЛТЭЙ

Һаяшаг даа «Красные Саяны» газетын хуушанай шарлашаһан хуудаһануудые иража һуутараа тобшохон аад, хүнэй анхарал татамаар тон һонирхолтой нэгэ иимэ мэдээсэл уншажархибаб. Тэндэмни иимэрхүү удхатай үгэнүүд байба: гүрэн түрэдөө мал ажалай продукци худалдалгаар хахад жэлэйнгээ түсэб, уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэнэйнгээ түлөө аймагай «Улаан-Шарза» колхоз ВКП(б)-гэй айкомой ба аймагай Советэй үйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугаар урмашуулагдаба. 1944 оной июль һара.

1944 он. Агууехэ дайн эсэстээ хүрэжэ байгаашье һаа, фронт дээрэхи үйлэ хэрэг үшөөл хатуу шанга байгаа һэмнай даа. Хэдэн олон хүбүүднай Эхэ ороной нгоо, ерээдүйн үетэнэй жаргалай түлөө тэмсэжэ, эдир залуу наһаяа үгэжэ байгаа ха юм. Харин дайнай ара талада үргэлэ нойргүй, үлэн хоосоор тооной ажаллажа ябаа эхэнэрнүүдтэ, үбгэд хүгшэдтэ, үхибүүдтэ хэды хүндэ байгаа гээшэб? Тооложо, хэлэжэ барахагүйш.

Улаан тугта хүртэжэ байхадаа, манай шарзаархин (мүнөө Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи отделени) ёһотойл ажалай баатаршалга гаргажа, Агууехэ Илалтые ойротуулалсажа байгаа ха юм. Нэгэ хэдэн эхэнэрнүүдые эндэ дурдалтай гэжэ һананаб: Долгор Дамшаева, Дулма Татархеева, Ханда ба Сэбэгма Галсановатан, Сэбэг Балданова, Пунсэг ба Дари Татархееватан, Дулма Мангадаева, Дулма Шагдурова болон бусад. Тэдэ эхэнэрнүүдэй олонхинь мүнөө манай дунда үгы. Тэдэнэй хэжэ ябаһан ажал хэрэгые, нюур шарайнуудыень һанаандаа орууллхадаа, зураг хараһандал элиэхэнээр нюдэндөө асархадаа, сэзжэшни гэнтэ уйтаржа, гашуудалай нёлбоһон эжэлүүдгүй нюдэндэ бии болоодхихо юм.

Минии энэ бэшэгэй героиня Дулма Сыреновна Татархеева гээшэл даа. Сэхэ хэлэхэ байнаб. Дулма хүгшэнэй нүгшэһөөр нилээд болошобо. Тэд һүүлшын хуудаһануудай ираг-дажа байха үеэр аяар холын Аха нютагай үзэсхэлэнтэ гоё булангуудай нэгэн болохо Мойлто пууринда Хаптагайн Сэрэнэй үнытэй ядуу бүлэдэ нэгэ басагахан түрэбэ. Тэрэ үеын харанхы мунхаг сагта түрэһэн үхибүүд эхэ, эсэгынгээ харгы замаар ябажа, баянай хүлэншэ болодогынь мэдээжэ ааб даа. Энэ харгы багахан Дулмаһаа холодоогүй һэн. Тиигэжэ эдирхэн Дулма нэгэ бага ехэшэг боложо, үхэр малай хойнопоо ябамаар болохоодоо, Шарза нютагай баяшуулай нэгэндэ хүлэншөөр ошоо бэлэй.

Теэд залуухан Дулмын хуби заяан золтой байшаба. Октябриин хубисхалай элшэ туяан Аха нютагташье хүрэжэ, үгытэй ядуу зондо зол жаргал асарба. Энэ жаргалай түлөө тэмсэхэ, илажа гараха утахан зам урдань байгаа ха юм. Гушаад оной эхэзр баяшуулай захалһан буһалгаа даралга, түрүүшын коммуна, колхозуудые эмхидхэлгэ түүхэдэ үзэгдөөгүй замуудые манай ахаархин бүгэдэ арадтаяа хамта дабан гаралсаа.

1929 оной март һарада Дээдэ-Жаханаада түрүүшын коммуна бии болобо. 1931 онноо эхилжэ, колхозууд эмхидхэгдэжэ, Шарза нютагай үгытэйшүүл «Улаан-Шарза» гэжэ артельдэ хамтаран ороожо, хамтын хэрэгэй хүсэтэйе, олоной хэрэгэй урагшатайе ухаан сэдьхэлээрээ, ажабайдалаараа мэдэржэ, үшөөшье үсэд нэтэрүүгээр ажаллажа, шэнэ байдалаа һайжаруулжа, бэхижүүлжэ байгаа һэн.

Эгээл эн үеэр Дулма малда дүршэлтэй, хүдэр шамбай, зоримгой бэрхэ һэн тула шэнэ артелиингээ адуушанаар табигдаба. Адуушан боложо, зэрлиг тооной адуун һүрэгые манажа, жэлэй дүрбэн сагта хээрэ, хада уулаар ябаха гээшэ эрэшье хүндэ хэсүүл даа. Мүнөөшье манай адуушад холын хээрэн бэлшээринүүдээр адуун һүрэгөө хаража, үдэр һүниие, үбэл нажарые мэдэнгүй үнгэргэдэг юм. Ёһотойл ажалай баатарнууд гэхэдэ, алдуу болохоһ